

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Павла Тичини
ФАКУЛЬТЕТ ДОШКІЛЬНОЇ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ

СУЧАСНІ ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ДОШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ

ЗБІРНИК ТЕЗ
ЗА МАТЕРІАЛАМИ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
(14-15 травня 2020 р.)

Умань – 2020

УДК 373.2 (06)

П86

*Рекомендовано до друку рішенням вченої ради
факультету дошкільної та спеціальної освіти*

*Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
(протокол №12 від 12 травня 2020 року)*

Головний редактор:

Кушнір В.М. - доктор педагогічних наук, професор, кафедра дошкільної освіти, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини.

Редакційна колегія:

Семчук С.І. - доктор педагогічних наук, професор, кафедра дошкільної освіти, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини;

Гаврилюк С.М. - доктор педагогічних наук, професор, кафедра дошкільної освіти, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини;

Відповідальний за випуск :

Скрипник Н.І. - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини.

П86   Збірник тез за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні інноваційні технології у дошкільній освіті» (14-15 травня 2020 року) / [За заг. ред. В.М. Кушнір]. – Умань : ВПЦ «Візаві», 2020. – 85 с.

Статті подано в авторській редакції.

УДК 373.2 (06)

©Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, 2020

ЗМІСТ

Авраменко Оксана, Могильова Юлія. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ОСНОВ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	5
Гаврилюк Світлана. ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ.....	8
Гарбар Світлана. ЗНАЧЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ.....	12
Гордій Ніна. ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ СІМ'Ї ТА ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ НА СТАНОВЛЕННЯ ПРОЦЕСУ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДОШКІЛЬНИКА.....	15
Дука Тетяна. ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УМОВАХ ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ЛАНОК ОСВІТИ	21
Єськова Тетяна ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО КЕРІВНИЦТВА ДЕКОРАТИВНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	25
Іщенко Людмила МОДЕРНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В СУЧАСНИХ ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	29
Карнаух Леся. ПРОБЛЕМА СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДОШКІЛЬНИКІВ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА.....	32
Кобилецька Людмила ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЇ ЗДОБУВАЧАМИ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	35
Кравчук Неля. ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПСИХОЛОГІЧНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ....	39
Кривда Валентина. ІНТЕНСИФІКАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ МЕТОДИЧНОЇ СЛУЖБИ В ГАЛУЗІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ....	43

Кушнір Валентина. ПАРТНЕРСТВО СІМ'Ї І ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ.....	46
Малишевська Ірина. ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОЇ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	49
Поліщук Олена. ІНДИВІДУАЛЬНО-ДИФЕРЕНЦІЙОВАНИЙ ПІДХІД У МЕТОДИЧНІЙ РОБОТІ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	52
Попиченко Світлана ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНЕ СПІЛКУВАННЯ ЯК ЧИННИК ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	55
Рябошапка Ольга. ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	58
Семчук Богдан ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ДО ЗАСТОСУВАННЯ МЕДІАІНФОРМАЦІЇ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	62
Семчук Світлана. ЦИФРОВА ПЕДАГОГІКА У ДОШКІЛЬНІЙ ТА СПЕЦІАЛЬНІЙ ОСВІТІ - НОВА ГАЛУЗЬ ПЕДАГОГІЧНОЇ НАУКИ	65
Сергеева Зоя. ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ДО СТВОРЕННЯ МОВНОГО СЕРЕДОВИЩА	69
Скрипник Неля. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОГО СУПРОВОДУ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	72
Трофаїла Наталія. ПРОФЕСІЙНЕ СПІЛКУВАННЯ ЯК КОМПОНЕНТ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ	76
Шкляр Наталія. АКТИВНІ ФОРМИ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	79

*Авраменко О.О.,
кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри психології та розвитку
дитини, Уманський державний
педагогічний університет імені
Павла Тичини, м. Умань
Могильова Ю.Ю.,
вихователь ДНЗ № 12, м. Умань*

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ОСНОВ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Важливою передумовою соціально-економічного розвитку суспільства є здоров'я громадян. Формування у підростаючого покоління ставлення до власного здоров'я як до найвищої людської цінності – актуалізується на рівні дошкільної освіти, оскільки негативний екологічний стан навколишнього середовища, недостатня ефективність системи охорони здоров'я, зниження життєвого рівня переважної більшості родин провокують погіршення здоров'я дітей від самого народження. Базовий компонент дошкільної освіти одним з головних завдань ставить формування здоров'язбережувальної компетентності дошкільників, надання їм знань та озброєння навичками дбайливого ставлення до фізичного, психічного і духовного здоров'я, алгоритмом здоров'япідтримуючого способу життя, як то: правильне харчування, гігієна тіла та житла, режим дня, загартовування, заняття фізичною культурою, відмова від шкідливих звичок, активний відпочинок.

Над проблемою здоров'язбереження в останні роки досить успішно працює низка вчених: Т. Андрущенко, О. Богініч, Л. Волкова, Н. Денисенко, О. Дубогай, О. Іванашко, О. Колонькова, О. Литовченко, Л. Назарова, В. Нестеренко, З. Плохій, М. Смирнов, Г. Смольникова, Ю. Шевченко.

Нині проблема здоров'я і його збереження є однією з найактуальніших. Сучасна наука свідчить, що здоров'я людини є складним феноменом глобального значення, який може розглядатися

як філософська, соціальна, економічна, біологічна, медична категорія, як індивідуальна і суспільна цінність, явище системного характеру, динамічне, постійно взаємодіюче з навколишнім середовищем, що, у свою чергу, постійно змінюється. Загальноприйнятим у міжнародному обігу є визначення здоров'я, яке викладене у преамбулі Статуту Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) (1948 р.): „Здоров'я – це стан повного фізичного, духовного і соціального благополуччя, а не лише відсутність хвороб або фізичних вад [2]”.

Н. Денисенко пропонує визначення здоров'я, які вживаються щодо дітей дошкільного віку:

Фізичне здоров'я – це такий стан організму дитини, коли показники основних фізіологічних систем перебувають у межах норми й адекватно змінюються в процесі взаємодії з довкіллям; це гармонійна взаємодія всіх органів та систем, їх динамічна зрівноваженість із середовищем.

Психічне здоров'я – внутрішньосистемна основа соціальної поведінки особистості. У ньому відображається стан мозку, коли його вищі відділи забезпечують активну інтелектуальну, емоційну та свідомо-вольову взаємодію індивідуума з довкіллям. Компоненти психічного здоров'я – інтелектуальний та емоційний.

Соціальне здоров'я визначає здатність дитини контактувати з однолітками та дорослими в різних життєвих ситуаціях. Пріоритетом для соціально здорових дітей є нестресовий стиль життя.

Духовне здоров'я – усвідомлення особистістю свого „Я” як частки природи і суспільства; прояв морально-вольових рис характеру у справах, спрямованих на творення, віра у вищі духовні цінності (Бога, добро, любов), відповідальність перед іншими людьми, безкорисливість [1, с. 4–5].

Щоб закласти у свідомість дитини базову цінність – здоров'я – вихователю необхідно самому проникнутись ідеєю здоров'язбереження, жити згідно принципів валеології, мати високу валеологічну культуру, оволодіти методикою донесення до дітей потрібної інформації, формування валеологічних умінь та навичок,

технологіями примноження здоров'я дошкільників. Отже, всі види діяльності дітей у ЗДО мають бути «валеологічно обґрунтованими, тобто побудованими з урахуванням базових потреб дошкільників: потреби у саморозвитку, грі, наслідуванні, набутті досвіду» [3, с. 9].

Особливе місце серед таких заходів посідають здоров'язбережувальні технології, які дають змогу формувати здоров'я дітей, прищеплювати їм навички здорового способу життя, здійснювати моніторинг показників індивідуального розвитку.

У зв'язку з цим можна виділити наступні види здоров'язбережувальних технологій:

I. Профілактично-лікувальні технології: організація моніторингу здоров'я дошкільників, розробка рекомендацій щодо оптимізації дитячого здоров'я, організація і контроль харчування дітей раннього та дошкільного віку, фізичного розвитку дошкільників, загартовування; організація профілактичних заходів в дитячому садку; організація здоров'язбережувального середовища.

II. Фізкультурно-оздоровчі технології: розвиток фізичних якостей, рухової активності і становлення фізичної культури дошкільнят, загартовування, дихальна гімнастика, масаж і самомасаж, профілактика плоскостопості та формування правильної постави, оздоровчі процедури у водному середовищі (басейні) і на тренажерах, виховання звички до повсякденної фізичної активності і турботі про здоров'я.

III. Оздоровчі технології терапевтичного спрямування: арттерапія, пісочна терапія, казкотерапія, сміхотерапія, музична терапія, кольоротерапія, ігрова терапія.

IV. Інноваційні оздоровчі технології: елементи художньої гімнастики, пальчикова гімнастика, дихальна гімнастика, звукова гімнастика, гідроаеробіка (в закладах з басейнами), фітбол-гімнастика, психогімнастика та інші.

Отже, здорову особистість необхідно виховувати від самого народження, особливо активізуючи педагогічний вплив у період дошкільного дитинства. Адже, по-перше, важливі сенситивні періоди розвитку людини припадають саме на дошкільний вік; по-друге, у

дошкільників немає суб'єктивних причин для захворювань; по-третє, за даними психологів, у дошкільному віці в процесі активної дитячої діяльності реально виховати свідоме, бережливе ставлення до власного здоров'я.

Список використаних джерел:

1. Денисенко Н. Ф. Через рух – до здоров'я / Н. Ф. Денисенко, О. П. Аксьонова. – Тернопіль : Мандрівець, 2009. – 88 с.
2. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/main/c470?lang=uk>
Здоровьесберегающие технологии в образовательно-воспитательном процессе // И. В. Чупаха, Е. З. Пужаева, И. Ю. Соколова. – М. : Илекса, Народное образование; Ставрополь : Ставропольсервисшкола, 2003.

*Гаврилюк Світлана,
доктор педагогічних наук, професор
кафедри дошкільної освіти, Уманський
державний педагогічний університет
імені Павла Тичини*

ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ

Формування ціннісних орієнтацій у підготовці майбутніх педагогів розглянуто в багатьох українських та зарубіжних дослідженнях: Т. Бобро, В. Василенко, Л. Ведернікової, В. Денисенко, М. Марчука, О. Окладної, О. Отич, О. Ручки, В. Сіверс та інших. Переважна більшість дослідників погоджується з думкою, що ціннісні професійні орієнтації є найважливішим компонентом структури творчої особистості педагога, вони визначають його творчу поведінку і ставлення до дитини як найвищої педагогічної цінності.

Сутність поняття «ціннісні орієнтації» у термінологічних словниках визначена, як: «вибіркова, відносно стійка система спрямованості інтересів і потреб особистості, зорієнтована на певний аспект соціальних цінностей» [1 с. 356]; «вибіркове ставлення людини до матеріальних та духовних цінностей, система її установок, переконань, переваг, що виражається в поведінці» [4, с. 484]; «відображення в свідомості людини цінностей, визнанням їх в якості стратегічних життєвих цілей і загальних світоглядних орієнтирів» [2, с. 343].

Спільною є думка вчених (А. Богуш, І. Бех, В. Крижко, Н. Осухова та ін.) про те, що формування ціннісних орієнтацій майбутніх педагогів відбувається під час навчання й виховання студентської молоді у вищому навчальному закладі.

Зазначимо, що до педагогічних цінностей учені (О. Олександрова, Н. Мартишина, В. Крижко, Л. Романюк, О. Отич та ін.) зараховують: людину та її життя, фізичне та психічне здоров'я (виявляється у любові до учня, в повазі до нього, у прагненні зробити його центром життя); знаннєві цінності (систематичне поповнення та вдосконалення фахових знань як необхідної умови професійного зростання взагалі); ціннісно-мотиваційна настанова на розвиток творчого потенціалу, можливостей (прагнення до самореалізації та саморозвитку є цінністю особистісного зростання); цінності-ставлення (ставлення педагога до себе як до суб'єкта діяльності, «Я концепція», динаміка розвитку почуття гідності, честі).

О. Олександрова пропонує ввести до чинної класифікації педагогічних цінностей ціннісно-мотиваційну доміную, яка визначає її професійну спрямованість. Автор зауважує, що в умовах гуманізації освіти першочерговим завданням стає формування гуманістичних цінностей майбутнього педагога, які становитимуть основу його педагогічної діяльності. На думку автора, гуманістичні цінності педагога – це критерій його ставлення до світу, дітей, інших людей, категорія, яка відображає сутність педагогічної професії, її розвиток. До гуманістичних педагогічних цінностей О. Олександрова відносить універсальні базові гуманістично-педагогічні цінності

(цінності педагогічного спілкування, цінності, які визначають педагогічну культуру). Необхідними умовами формування таких якостей можна вважати гуманістичну спрямованість навчально-виховної діяльності, принцип діалогічного спілкування, орієнтацію на гуманістичні цінності як пріоритетні у становленні світогляду майбутнього педагога [3, с. 19].

Аналіз та вивчення досліджень в галузі класифікації педагогічних цінностей (Н. Гузевої, Є. Шиянов, І. Ісаєв, С. Вершловський, О. Олександрова та ін.) дає змогу виокремити фундаментальні педагогічні цінності майбутнього вихователя дошкільного навчального закладу: загальнолюдські цінності педагога, соціальні, екзистенціальні, естетичні, альтруїстичні, гуманістичні (педагогічне спілкування, педагогічна культура); політичні цінності педагога (патріотизм, громадянськість, національна гідність); а також цінності самореалізації («творчість», «краса», «праця», «привабливість педагогічної професії», «життя» тощо).

Важливою цінністю у підготовці майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів, що забезпечує готовність фахівців до педагогічної творчості, творче ставлення до майбутньої професії, мотиваційну стійкість особистості, визначає характер майбутніх взаємин з вихованцями, формує ставлення до себе як творчої особистості є цінність творчості. Як зазначають учені (А. Горальський, Л. Романюк, В. Крижко, Н. Мартишина, О. Отич та ін.), творчість можна вважати найвищою загальнолюдською цінністю. За словами Л. Романюка, творчість виступає однією з вищих цінностей індивідуального буття особистості як можливість удосконалювання внутрішнього і зовнішнього світів. Творчість як спосіб ствердження цінності своєї індивідуальності, зазначає вчений, стає підставою для високої оцінки його суб'єкта з боку оточення й світу в цілому [5, с. 363].

Відтак, формування в студентській молоді прихильності до таких загальнолюдських, національних та професійних цінностей як творчість, краса, гуманність, справедливість, толерантність,

самостійність, патріотизм, народність, цілеспрямованість, відповідальність тощо, є важливою передумовою успішного професійного становлення майбутніх фахівців дошкільної освіти.

Аксіологічний підхід до педагогічної діяльності полягає у ціннісному ставленні студентів до професії вихователя, усвідомлення себе як творця духовного світу, визнання власної самоцінності. Саме пріоритет визначених педагогічно-значущих цінностей формує мотиваційне ставлення майбутнього педагога до його професійної діяльності та є джерелом духовного збагачення дітей дошкільного віку.

Список використаних джерел:

1. Гончаренко С. Український педагогічний словник / С. Гончаренко. – К.: Либідь, 1997. – 376 с.
2. Вишнякова С. М. Профессиональное образование: словарь. Ключевые понятия, термины, актуальная лексика / С. М. Вишнякова. – М.: НМЦ СПО, 1999. – 538 с.
3. Олександрова О. Ф. Гуманістичні педагогічні цінності майбутніх учителів як основа професійної діяльності / О. Ф. Олександрова // Педагогіка формування творчої особистості: проблеми і пошуки: зб. наук. праць. – Запоріжжя, 2009. – № 4 (57). – С. 16–23.
4. Педагогічний словник / АПН, Ін-т педагогіки; за ред. М. Д. Ярмаченка. – К.: Педагогічна думка, 2001. – 516 с.
5. Романюк Л. В. Становлення цінності творчості як механізму розвитку особистості / Л. В. Романюк // Наука і освіта. – 2010. – Спецвип.: Проект «Когнітивні процеси та творчість». – С. 360–365.

*Гарбар Світлана,
викладач кафедри дошкільної освіти
Уманського державного педагогічного
університету імені Павла Тичини*

ЗНАЧЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Як відомо, однією з форм професійного навчання в навчально-педагогічних закладах є педагогічна практика. Специфікою цієї діяльності є те, що в порівнянні з іншими видами діяльності в ній реалізуються можливості для педагогічного та психофізіологічного тренінгу в умовах закладу дошкільної освіти, а також збільшується елемент інтенсифікації та індивідуалізації професійної діяльності вихователя, що в свою чергу позитивно впливає на виявлення педагогічних здібностей студентів.

Педагогічна практика ставить майбутніх вихователів в умови найбільш близькі до самостійної роботи: в умови фізичного виховання дошкільників різними засобами та в різних формах роботи; повідомлення їм передбаченого програмного матеріалу, перевірка його засвоєння; роботи з групою в цілому та з окремими дітьми; роботи з батьками вихованців; роботи в ролі помічника інструктора з фізичної культури, вихователя, методиста, інспектора, викладача.

Цінність організованої практики не тільки в тому, що вона дає можливість під час вивчення теорії враховувати власний досвід і теоретично осмислювати власні педагогічні спостереження. Педагогічна практика сприяє перебудові сприймання теоретичних дисциплін. Вона ставить студентів перед необхідністю розв'язувати конкретні педагогічні завдання (а це потребує мобілізації всіх теоретичних і практичних знань), активно сприймати педагогічну теорію, намагаючись знайти в ній відповіді на свої запитання. Це, в свою чергу, сприяє підвищенню якості засвоєння педагогічних знань,

виробляє вміння застосовувати теоретичні знання на практиці, формує «запитальне відношення» до цих знань.

Педагогічна практика сприяє збільшенню тривалості запам'ятовування: майбутній вихователь починає усвідомлювати, що запам'ятати матеріал необхідно не лише для себе, не на короткий термін (щоб здати екзамен), а надовго, щоб в яскравій, емоційній і доступній формі подати його дітям.

Практика ставить перед майбутнім вихователем завдання: «оволодіти» власною поведінкою, своїми психічними процесами, навчитися керувати ними. Коли на студента-практиканта лягають всі обов'язки вихователя, проходить попереднє формування педагогічних навичок, розвиток спостережливості, організаторських здібностей та всіх інших компонентів педагогічної діяльності. Важливим моментом для практикантів є можливість безпосередньо бачити результати своєї діяльності.

Дослідна робота по проведенню педагогічної практики здійснювалася нами поетапно. На першому етапі здійснювалася психологічна підготовка студентів до фізичного виховання дошкільників. При цьому формувалися конкретні уявлення про майбутню працю, про навчальний і виховний процес, функції і педагогічну діяльність вихователя з фізичного виховання дошкільників, потреба в цій діяльності та інтерес до неї. Пропонувалася певна система спостережень за навчально-виховним процесом в дитячому садку, давалися схеми спостережень та інструкції для наступного аналізу і обговорення, а також завдання, спрямовані на поглиблене ознайомлення з вивченими теоретичними питаннями.

Це давало вже на першому етапі підготовки показати студентам значення спостережень та дослідів, їх аналізу та застосування в практичній діяльності для підвищення ефективності процесу фізичного виховання. В свою чергу ми намагалися організувати педпрактику на першому етапі підготовки так, що викладачем організовується поетапне (після вивчення питань теорії студенти знайомляться з досвідом роботи дошкільного закладу) застосування

студентами теорії на практиці (проектування власної діяльності, проведення ділової гри чи розв'язання педагогічної ситуації і лише на основі цього – виконання самостійної діяльності).

Враховуючи наступність у підготовці студентів уже на другому етапі підготовки їм пропонувалися такі завдання, де необхідно було здійснювати комплекс теоретичних і практичних досліджень. Таким чином формувалися відповідні практичні уміння, продовжували розвиватися педагогічні здібності, що складала основу майбутньої педагогічної майстерності.

Основними напрямками педагогічного керівництва педпрактикою студентів на другому етапі підготовки в плані формування у них професійно-педагогічних здібностей до роботи по розв'язанню завдань фізичного виховання і спілкування з батьками вихованців ми вибрали такі завдання, які були спрямовані на розвиток самостійності, творчості, ініціативи та всіх інших педагогічних якостей, що складала зміст передбачуваних нами компонентів педагогічної діяльності.

Особливим чином була організована практика студентів третього етапу підготовки, яка включала чотири розділи: роботу з дітьми, роботу з батьками, методичну роботу в колективі дошкільного закладу та роботу під час інспекторської педагогічної практики. До кожного з цих розділів нами розроблені детальні плани педагогічної практики та методичні рекомендації щодо їх виконання.

Такі рекомендації допомагають студентам психологічно правильно підготуватися до процесу підготовки та проведення різних форм роботи. Це в свою чергу позитивно впливає на зменшення труднощів в роботі студентів.

Крім цих загальних рекомендацій із студентами були проведені індивідуальні бесіди, в ході яких аналізувалися: рівень знань та умінь фізичного виховання дітей на основі даних досліджень студентів на перших двох етапах підготовки, зверталася увага на шляхи поліпшення справ, намічались напрями роботи – звернутися до конкретних джерел літератури, вивчити педагогічний досвід, самокритично аналізувати власну діяльність і т.ін. Такі бесіди дають

можливість студентам побачити дійсний стан справ, бо судження, які їм пропонуються, належать не лише експериментатору, а і компетентним суддям: вихователям, викладачам, керівникам педпрактики і допомагають їм правильно оцінити рівень власної підготовки і в роботі намагатися виправити наявні ще недоліки.

Вищеозначене дає можливість стверджувати, що педагогічна практика є логічним продовженням теоретичного курсу та сприяє формуванню у студентів необхідних для організації фізичного виховання дошкільників педагогічних умінь (інформативно-теоретичні, організаторські, конструктивно-проектувальні, гностичні, комунікативні), індивідуального стилю діяльності, що є складовою професійної компетентності майбутнього фахівця.

Список використаних джерел:

1. Поліщук О.В Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку: Педагогічна практика студентів: навчально-методичний посібник / О.В.Поліщук. – Умань: ПП Жовтий О.О., 2014. – 132 с.
2. Поліщук О.В. Педагогічний супровід підготовки студентів до фізичного виховання дітей 2-7 років / О.В.Поліщук. – Умань: ПП Жовтий О.О., 2013. – 144 с.

Гордій Ніна
к. пед. наук, доцент кафедри
теорії і методики дошкільної освіти
Глухівського національного
педагогічного університету
імені Олександра Довженка

ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ СІМ'Ї ТА ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ НА СТАНОВЛЕННЯ ПРОЦЕСУ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДОШКІЛЬНИКА

Виходячи з позиції, що родина і заклад дошкільної освіти, виконуючи специфічні виховні функції, не можуть замінити один одного і мають взаємодіяти задля повноцінного розвитку дитини-

дошкільника, науковцями досліджені такі аспекти окресленої проблеми: етико-педагогічні вимоги до взаємин із дітьми та їхніми батьками (І. Гребенніков, Т. Кирієнко, В. Сухар); умови для спільної роботи сім'ї і педагогічного колективу ЗДО у формуванні моральних якостей особистості дитини (Т. Алексеєнко, Л. Божович, В. Постовий); зміст і методи педагогічної освіти батьків (Л. Островська, О. Долина, Т. Кирієнко, О. Низковська); співробітництво вихователів дошкільних закладів із сім'єю щодо виховання дошкільників у дусі миру (Т. Пагута) педагогічні умови ефективної взаємодії дошкільного навчального закладу і сім'ї в екологічному вихованні старших дошкільників (Н. Кот) та інші.

Вагоме значення серед досліджень проблем соціалізації особистості займають роботи, присвячені соціалізації дітей, авторами яких є: Г. Беленька, А. Богуш, Л. Варяниця, О. Вишневський, Н. Гавриш, С. Курінна, Н. Лисенко, Т. Логвиненко, Н. Побірченко, Т. Поніманська, Ю. Приходько, І.Рогальська-Яблонська, С. Савченко, С. Сайко та інші.

Першим природним чинником соціалізації для дитини виступає сім'я, яка упродовж усього життя є тим мікросередовищем, на тлі якого відбувається особистісне зростання людини. Батьки – найближчі й найрідніші для неї люди, за допомогою яких дитина задовольняє потреби в психологічній захищеності, емоційному спілкуванні.

Під впливом сім'ї у дитини формується свідоме ставлення до себе як до самостійної особистості, рівної з іншими людьми, відбувається становлення позитивного образу «Я», виникає почуття гідності та власної значущості серед інших людей. Проекція на «світ людей», на думку А. Богуш, є діяльністю, що допомагає дитині засвоїти норми людських взаємовідносин та включає дитину в систему цих відносин поза межами сім'ї [1].

Повноцінне виховання дошкільника відбувається в умовах одночасного впливу сім'ї та дошкільного закладу. Діалог між дошкільним закладом та сім'єю будується на основі демонстрації вихователем досягнень дитини, його позитивних якостей, віри в його

сили і здібності. І педагог, як правило, в такій позитивній ролі приймається як рівноправний партнер у вихованні: йому довіряють, прислухаються до його порад. Щоб батьки стали активними помічниками та однодумцями вихователів, необхідно залучити їх до життя дитячого саду, постійно тримати в курсі всіх подій. Робота з сім'єю являється складним завданням, як в організаційному, так і в психолого-педагогічному плані. Перш за все, необхідно встановити особливу форму спілкування, яку можна назвати «довішливо-діловим контактом». Вихователь має знати індивідуальні особливості своїх вихованців, сам бути соціально компетентною особою, володіти навичками бажаних видів впливу на інших, добирати в несхожих ситуаціях адекватні способи соціального впливу на конкретну дитину, вміти опиратися небажаним впливам на себе інших.

Існують такі способи соціального впливу на дитину в середовищі: міжособистісна взаємодія; спеціально створене середовище переконування; засоби масової інформації [4]. Кожен із способів відрізняється мірою індивідуалізованості (тим, наскільки особистісним воно є щодо дитини), мірою та широтою охоплення. Кожна дитина відчуває на собі вплив різних соціальних чинників, під впливом яких вона змінюється як особистість. Соціальний вплив лежить в основі багатьох життєво важливих проблем реального світу – охорони здоров'я, екології, освіти, розв'язання конфліктних ситуацій тощо.

Важливими соціальними чинниками, що впливають на особистість, є: думка авторитетної людини; вчинки, які вони роблять; характеристики конкретної життєвої ситуації. Педагогові важливо усвідомлювати, що в процесі соціального впливу його поведінка має наслідком або метою внесення змін у те, як дошкільник почувається, поводить, думає. Ефективне використання слів є суттю переконувальності. Якщо навіть безпосередній вплив не є ефективним у конкретній ситуації, він здатен змінити переконання та установки особистості, готуючи, таким чином, ґрунт для подальших змін в її поведінці. Отже, соціальний вплив позначається у

настанових, переконаннях, знаннях, почуттях, намірах і власне поведінці дитини.

Ефективність соціального впливу дорослого на дитину залежить від її комфортності, схильності підкорятися авторитету, поступливості й сприйнятливості. Про правила соціального впливу дитина дізнається й робить спробу їх використовувати в міру свого дорослішання, формування її індивідуальності в суспільстві. Дошкільник навчається соціальної поведінки завдяки: спостереженню за певними моделями поведінки людей; виконанню інструкцій дорослих, які навчають правил поведінки, містять своєрідні підказки щодо поводження її в тих чи інших ситуаціях.

Впливаючи на дитину щодня, ми іноді не надаємо своїм словам особливого значення, можемо передати їй не лише накопичену нами мудрість, збагачувати не тільки життєво необхідними стандартами соціальної поведінки, а й сумнівними настановами, небажаними стереотипами, добору слів, змісту своїх суджень. Тому так важливо відповідально ставитися до ситуації педагогічного впливу на дошкільника.

Більшість старших дошкільників налаштована на успіх, тому вони впевнені в собі, наполегливі, оптимістично ставляться до труднощів. Але є чимало дітей, які низько оцінюють свої шанси на успіх, уникають ситуацій прояву своїх здібностей, позбавляють себе необхідного тренування, можливості перебороти побоювання. Такі діти докладають менших, ніж могли б, зусиль, надмірно хвилюються, втрачають інтерес до діяльності, відступають. Якщо вони все ж досягають успіху, то вважають, що це відбулося випадково, що їм повезло. Підтримка й допомога в таких випадках дуже важливі. Це означає, що, виховуючи дошкільника, важливо сприяти розмежуванню в його свідомості двох різних уявлень: рідні й близькі – саме ті люди, хто заслуговує на найбільшу довіру, любов і повагу; рідні й близькі люди, як і будь-хто інший, можуть помилятися. То ж треба навчити дитину, яка лише розпочинає свій життєвий шлях, правил:

- до всього слід ставитися свідомо;
- кожна людина має право на помилку;
- якщо щось незрозуміло, варто перепитати дорослого та пересвідчитися у доцільності і корисності виконання його вимоги – це не соромно, не забороняється [2].

Сім'я як персональне середовище розвитку – один із найважливіших інститутів соціалізації особистості, адже зумовлює спосіб життя дитини, її соціальне існування, впливає на формування нових соціальних якостей, умінь та навичок. На думку науковців, соціально-позитивний чи негативний вплив сім'ї залежить від таких параметрів, з-поміж котрих:

- а) соціокультурний, що засвідчує рівень культури сім'ї;
- б) соціально-економічний (визначається майновими характеристиками);
- в) техніко-гігієнічний (особливості способу життя).

Сім'я як різновіковий колектив представлена певною системою закріплених традиціями, звичаями, моральними і правовими нормами стосунків між старшими і молодшими, батьками і дітьми. Під їхнім впливом формується світогляд дитини, ставлення до довкілля й, зокрема, соціуму. До психологічних механізмів сімейної соціалізації, в умовах якої відбувається функціонування персонального середовища розвитку дитини, належать: ідентифікація (дитина наслідує батьків); включення батьків у внутрішній світ дитини, її інтереси, потреби, смаки, прагнення; цілеспрямоване формування поведінки, що відбиває систему норм, схвалених суспільством.

На всіх етапах життя дитини сім'я є найважливішим компонентом мікросередовища. У житті дитини протягом його перших років домінують соціалізуючі впливи сімейного оточення. Це відбувається, оскільки, по-перше, рідні люди – найдорожчі й найавторитетніші для дитини і вона довіряє їм, копіює їх, прислухається до їхніх настанов і порад; по-друге, сім'ї належить пріоритет в емоційному вихованні дошкільника; по-третє, переважна більшість дітей протягом перших років життя перебуває вдома, в колі батьків і рідних.

Розрізняють такі чинники впливу сім'ї на дитину:

- 1) емоційний характер сімейного виховання;
- 2) широта діапазону впливу сім'ї;
- 3) тривалість цього впливу [3].

Сімейний вплив відзначається високою емоційністю – відносини батьків і дітей будуються на почутті любові і прихильності один до одного. Материнські тепло і турбота, батькові віра й підтримка потрібні дошкільникові не менше, ніж свіже повітря, калорійна їжа, іграшки й розваги. Чутливість дитини, її довірливе ставлення до людей, сприйнятливність до їхніх оцінних суджень – усе це або виховується, або не виховується в дошкільні роки рідними для дитини людьми. Сім'я має більше можливості для виховання, ніж дошкільний заклад і школа, бо, по-перше, в ній об'єднані люди різних віку, статі, роду занять; по-друге, дорослі члени родини можуть впливати на дитину в різних життєвих ситуаціях – вдома, на вулиці, в гостях, на спортивному майданчику (це робить сімейні впливи різноманітними і гнучкими); по-третє, однією дитиною, як правило, опікуються кілька дорослих (у той час як у дошкільному закладі це співвідношення – не на користь індивідуальному розвитку).

Вплив сім'ї на дошкільника порівняно з впливами інших соціальних інститутів відзначається найбільшою тривалістю і постійністю. У дошкільному закладі дитина проводить декілька років свого життя, у школі – ще більше, а у колі батьків вона перебуває від народження і до повноліття, а іноді усе своє життя. Сім'я – це та атмосфера у якій відбувається становлення особистості, її емоційний, розумовий, вольовий, фізичний, соціальний розвиток.

Головним соціальним процесом, через який здійснюється взаємодія між особистістю та суспільством, є процес соціалізації. Соціалізація – це процес інтеграції дитини в суспільство, у різноманітні типи соціальних спільнот (група, соціальний інститут, соціальна організація) шляхом засвоєння нею елементів культури, соціальних норм і цінностей, на основі яких формуються соціально значущі риси.

Отже, актуальність цієї проблеми полягає у створенні необхідних умов для забезпечення успішної соціалізації особистості й інтеграції її у суспільство, а також є не допущення будь-якої помилки у організації цього складного і безперервного процесу, інакше це може спричинити виникнення у дитини певних відхилень у характері чи поведінці. Тому, до цієї проблеми варто привернути увагу українського суспільства.

Список використаних джерел

1. Богуш А.М. Діти і соціум: Особливості соціалізації дітей дошкільного та молодшого шкільного віку: Монографія. [Наук. ред. А.М. Богуш]. Луганськ: Альма-матер, 2006. С. 45-78.
2. Психологічне забезпечення процесу адаптації дитини до дошкільного закладу. Дитячий садок. 2005. №4. С. 4–5.
3. Прищепя Т.І. Соціалізація дошкільників. Психолог. 2007. № 31-32. С. 31-46.
4. Поніманська Т.І. Формування соціальної компетентності дитини. Нова педагогічна думка. 1998. № 2. С. 91-95.

*Дука Тетяна,
к. пед. н., доцент кафедри
психології та педагогіки розвитку дитини
Уманського державного педагогічного
університету імені Павла Тичини*

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УМОВАХ ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ЛАНОК ОСВІТИ

За нової парадигми освіти саме сучасні особистісно орієнтовані педагогічні технології здатні забезпечити розвиток, саморозвиток і самостійність дитини, вільну реалізацію її природних задатків. Адже саме на них наголошують – це діалогічність, діяльнісно-творчий характер, орієнтація на підтримку індивідуального розвитку дитини, надання їй необхідного простору

для прийняття самостійних рішень, творчості, вибору змісту і способів навчання та поведінки.

Оновлення освіти в Україні, характеризується інтенсивним розвитком інноваційних процесів. Істотною особливістю цієї тенденції є реальна варіативність, пошук ефективних технологій навчання [3].

Педагогічна технологія – це така побудова діяльності педагога, де всі дії, які входять до неї, мають певну послідовність і цілісність, а виконання передбачає досягнення необхідного результату та має прогнозований характер [1, с. 7].

Принципово важливою стороною в педагогічній технології є позиція дитини в освітньому процесі, відношення до нього з боку педагога.

З усіх інноваційних технологій саме технологія інтегрованого навчання дає можливість широкого використання у початковій ланці освіти, оскільки створює умови для реалізації засад компетентнісного підходу.

Ідеї інтегрованого навчання нині надзвичайно актуальні, оскільки сприяють успішному впровадженню нових освітніх завдань: дають можливість педагогу спільно з дітьми опанувати значний за обсягом навчальний матеріал, досягнути формування міцних, усвідомлених, міжпредметних зв'язків [2].

В сучасній педагогічній науці інтегроване навчання трактують як комплексний підхід до освітнього процесу і безпосередньо до уроку чи його частини без поділу на окремі дисципліни. В усьому цивілізованому світі технологія інтегрованого навчання є необхідною умовою для надання якісної освіти.

Широко вживаними в освітньому процесі в роботі з дітьми дошкільного віку є ігрові технології. У грі розвивається уява, утверджуються образи фантазії, виниклі ідеї, створюються продукти діяльності, які є для дитини емоційно привабливими. Діти привчаються до колективної дисципліни, командної роботи. Важливість гри в тому, що вона надає дитині можливість помріяти, проявити уяву, дає свободу самовияву і творчості.

Особливої актуальності в умовах модернізації змісту освіти набувають інформаційно-комунікаційні технології (через демонстрацію та власну роботу на інтерактивній дошці, з ноутбуком, смарт-телевізором, з прослуховуванням через навушники та інше, з метою активізації пам'яті та розумових процесів дітей). Поряд з традиційними засобами популярності набувають мультимедійні засоби навчання в електронних освітніх ігрових ресурсах, де вдало поєднуються тексти, аудіо, малюнки, анімація, інтерактивні завдання створені у формі гри, які дозволяють задіювати одночасно зір і слух, увагу і мислення.

В основі роботи з дітьми дошкільного та молодшого шкільного віку лежить мультисенсорний підхід, що зосереджується у слуховому, візуальному, маніпуляційному сприйнятті змісту навчального матеріалу.

LEGO-технології є незамінним дидактичним матеріалом освітнього процесу як дошкільної освіти, так і початкової школи, що поєднують у собі елементи гри та експериментування: застосування в якості обладнання на уроках мовно-літературної, математичної, здоров'язбережувальної, фізкультурної, мистецької, технологічної та ін. освітніх галузей. Конструктор є надійним помічником у роботі практичних психологів, вчителів-логопедів і корекційних педагогів, допомагаючи провести тестування, релаксаційні та корекційно-розвивальні вправи.

За допомогою LEGO-технології розвивається сенсорне сприйняття, формуються уявлення про зовнішні властивості предметів, розвивається дрібна моторика, формується цілісна система уявлень дитини про навколишній світ, збагачується життєвий досвід [4].

Сучасна початкова школа передбачає використання парно-групових, авторських технологій, технологій особисто зорієнтованого навчання та рівневої диференціації. Усі вони при оптимальному застосуванні та поєднанні здатні значно підсилити ефективність освітнього процесу в початковій ланці й отримати гідний результат у

вигляді комплексу не знань, вмінь та навичок, а компетентностей, необхідних для життя та подальшого навчання молодших школярів.

Отже, інноваційні технології сприяють розвиткові гармонійно розвиненої особистості розкриваючи перед дітьми широкі можливості для розвитку здібностей. Таким чином, кожна дитина індивідуально пізнає корисну інформацію і знаходить для себе щось нове, обґрунтовує, продумує і на основі цього формує свої життєво необхідні компетенції, формує себе як особистість в цілому, що у свою чергу, сприяє розвиткові інноваційної культури особистості.

Список використаних джерел

1. Дубяга С.М. Педагогічні технології в початковій школі: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів напряму підготовки «Початкова освіта» / автор-укладач С.М. Дубяга. Мелітополь: Вид-во МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2015. 160с.
2. Інтегровані уроки в початковій школі / упоряд. Н.С. Вегера. Тернопіль – Харків: ранок, 2010. 160 с.
3. Рябошапка О. В., Денисюк Т.К. Підготовка учителів до гуманізації освітнього процесу як педагогічна проблема. Початкова освіта: сучасні перспективи розвитку: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 14 грудня 2018 р. Кременчук: Кременчуцький педагогічний коледж імені А.С.Макаренка, методичний кабінет, 2018. С. 164–167. Режим доступу: <http://pu.org.ua/konferencii.html>.
4. Шість цеглинок в освітньому просторі школи : методичний посібник / упор. О. Рома. The LECO Foundation, 2018. 32 с.

Єськова Тетяна,
*к. пед. наук, доцент кафедри дошкільної
освіти, Бердянський державний
педагогічний університет*

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО КЕРІВНИЦТВА ДЕКОРАТИВНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

На етапі становлення сучасної освіти в нашій державі, все гостріше постає питання підготовки фахівців на рівні міжнародних стандартів. Сучасний етап переходу до інноваційної вищої освіти передбачає не тільки використання у навчальному процесі нових наукових знань, але й залучення студентів до активної взаємодії та творчого пошуку в освітній діяльності.

Педагоги сучасних закладів дошкільної освіти активно використовують, як нові форми залучення дітей до художньої творчості, так і нові матеріали для декоративної діяльності. Тому оволодіння здобувачами вищої освіти інтерактивними технологіями навчання є актуальним, оскільки сучасний вихователь дітей дошкільного віку розглядається як професіонал, який орієнтується в наукових досягненнях, в інноваціях, володіє різними технологіями розвитку, навчання та виховання дітей і здатний до самовдосконалення в різних сферах життєдіяльності, зокрема й у професійній [1].

Проблема професійної підготовки кадрів завжди перебувала у центрі уваги педагогічної науки. Впровадження інноваційних технологій в освітній процес підготовки майбутніх вихователів у закладах вищої освіти, стало предметом досліджень науковців: Л. Артемової, Г. Беленької, О. Богініч, Н. Гавриш, С. Грабовської, І. Дичківської, І. Зазюна, О. Листопада, М. Машовець, В. Олійник, Т. Поніманської, Х. Шапаренка та ін. [1;2;3;5]. В цих дослідженнях висвітлюється специфіка професійної підготовки кадрів для дошкільної освіти, розкривається її сутність, зміст, методичні та

технологічні особливості. Інноваційне навчання – зорієнтована на динамічні зміни в навколишньому світі навчальна діяльність, яка ґрунтується на оригінальних методиках розвитку різноманітних форм мислення, творчих здібностей, високих соціально-адаптаційних можливостей особистості [3, с. 139].

Широкому колу питань, пов'язаних з впливом декоративно-прикладного мистецтва на виховання дітей дошкільного віку присвячено низку наукових досліджень: З. Богатєєва, Л. Калуська, Н. Очеретяна, В. Рогозіна, А. Грибовська, Л. Сірченко, Л. Скиданова та ін. На думку авторів, саме ознайомлення дошкільників з декоративно-прикладним мистецтвом у закладах дошкільної освіти, проведення занять, на яких дітей навчають виготовляти найпростіші предмети вжитку, будуть вчити розуміти прекрасне, виховувати бажання створювати гарні речі, сприятимуть збагаченню духовного світу та національному вихованню особистості.

Важливими дисциплінами, які дають можливість залучити здобувачів вищої освіти до культурних надбань свого народу, його духовних цінностей, розкривають можливості естетичного пізнання світу та навчання декоративної діяльності дошкільників є «Образотворче мистецтво з методикою викладання» та «Декоративно-прикладне мистецтво та основи дизайну». У процесі їх вивчення здобувачі вищої освіти мають можливість не лише познайомитися з різними видами декоративно-прикладного мистецтва України, з методикою навчання дошкільників, оволодіти практичними навичками створення витинанок, писанок, розпису виробів, а й вміннями самостійно розв'язувати складні професійні завдання, засвоювати інноваційні технології, приймати нестандартні рішення у освітньому процесі в закладі дошкільної освіти. Так, у процесі засвоєння перших тем на лекційних заняттях використовуємо лекції-візуалізації, тобто передавання усної інформації у візуальній формі за допомогою мультимедійних презентацій та наочності (виробів народних майстрів, схем, таблиць, зразків робіт дітей та вихователів, фотографій тощо), що

не лише доповнює словесну інформацію, а й показує особливості творів мистецтва.

Оскільки важливою умовою інноваційного процесу в педагогічній діяльності є творчість, то ми надаємо можливість майбутнім вихователям виявити свої творчі здібності в різних видах діяльності. Майбутні педагоги заохочуються до участі у різноманітних семінарах, тренінгах, майстер-класах, воркшопах, вебінарах, адже такі форми сучасної освіти є одним із напрямів професійно-особистісного становлення майбутніх фахівців, позитивно впливають на формування загальних і фахових компетентностей, дозволяють, удосконалити знання, практичні вміння й навички, розвивають критичне мислення, дозволяють реалізувати міждисциплінарний підхід до розв'язання різних професійних ситуацій. Так, на семінарських заняттях, тренінгах, студенти самостійно розподіляються на творчі мікрогрупи, висувають ідеї щодо оздоблення виробів та їх подальшого виготовлення з використанням традиційних та нетрадиційних технік. Кожна мікрогрупа обговорює задум роботи, його здійснення за допомогою нових технік (тичкування, малювання по вологому, крапкографія, ляпкографія, монотипія тощо), демонструє готові вироби. З метою активізації пізнавальної діяльності бакалаврів на практичних заняттях пропонуються різні її види. Так, використання на заняттях нововведення – «творчий майданчик» дає можливість програвання фрагментів занять з навчання дошкільників декоративної діяльності, інтерактивних форм роботи з батьками тощо. Така навчальна робота сприяє не тільки швидкому орієнтуванню в навчальному матеріалі, а й підвищує педагогічну співпрацю, створює умови для вільного спілкування, дискусій, формування фахових компетентностей.

З метою зацікавленості здобувачів вищої освіти у особливостях національного мистецтва, розвитку художньо-творчої самореалізації ми пропонуємо їм створити міні проекти «Рушники нашого регіону», «Диво писанка», «Петриківський розпис – візитівка України», «Дерев'яна народна іграшка» тощо, в яких розкрити історію виробів, обґрунтувати свій вибір засобів, методів, організаційних форм роботи

з дітьми, виявити творчий підхід у сучасних техніках оздоблення виробів, розробці проекту та його презентації. Виконання таких завдань націлює здобувачів вищої освіти на самостійний пошук інформації про національне мистецтво, стимулює до критичного мислення, спонукає до виготовлення нових і нестандартних робіт.

Значна увага викладачів приділяється і роботі з керівництва декоративною діяльністю дошкільників під час практики, у період якої здобувачі виконують різноманітні завдання: складають конспекти та проводять заняття з ознайомлення дошкільників з декоративно-прикладним мистецтвом України з використанням інноваційних педагогічних технологій: готують презентації, організовують онлайн-екскурсії: «На гостинах у народних майстрів», «В гостях у Художнього музею», організовують майстер-класи, виставки тощо. Таким чином закріплюються вміння спілкуватися, критично мислити, приймати обґрунтовані рішення, розв'язуючи різноманітні педагогічні ситуації, виявляти свої творчі здібності, що є необхідним для впровадження інновацій в дошкільну освіту.

Підсумовуючи викладене, можемо зазначити, що використання різноманітних інтерактивних технологій у професійній підготовці майбутніх вихователів до керівництва декоративною діяльністю дітей дошкільного віку сприяє підвищенню якості дошкільної освіти та забезпечення її сталого інноваційного розвитку, створює умови для самореалізації кожного як компетентної особистості в сучасному світі.

Список використаних джерел

1. Беленька Г. В. Вихователь дітей дошкільного віку: становлення фахівця в умовах навчання [Текст]: монографія / Г. В. Беленька. — К. : Світоч, 2006.— 304 с.

2. Грабовська С. Л. Інтерактивне навчання у вузі: проблеми і перспективи. // Вісник Львівського університету. Серія педагогічна – 2004, – Вип. 15- 4.2. – С. 171–176.

3. Дичківська І. М. Інноваційна компетентність педагога як показник готовності до впровадження сучасних технологій дошкільної та початкової освіти / І. М. Дичківська // Оновлення змісту, форм та

методів навчання і виховання в закладах освіти : зб. наук. пр. : наук. зап. РДГУ / редкол.: І. М. Хом'як, М.С. Янцур, І.Д. Бех та ін. – Рівне : РДГУ, 2003. – Вип. 26. – С. 138–141.

4. Освітні технології. Навчально-методичний посібник / За загальною редакцією О. М. Пехоти. – К.: А.С.К., 2001. – С. 69–75.

*Ищенко Людмила,
доктор педагогічних наук, професор
кафедри психології та педагогіки розвитку
дитини, Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини*

МОДЕРНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В СУЧАСНИХ ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

У рамках державної освітньої системи представлено сукупність ключових вимог до організації дошкільної освіти в Україні. Одним із ключових компонентів є освітнє середовище дитячого закладу. Проблема організації освітнього середовища і визначення ступеня його впливу на результативність і якість освіти займає одне з ключових місць у педагогіці. Освітнє середовище дошкільного закладу освіти, насамперед, має гарантувати охорону і зміцнення фізичного та психічного здоров'я дітей, забезпечувати їхнє емоційне благополуччя.

У загальній проблематиці досліджень якості освіти на сучасному етапі розвитку суспільства питання вивчення такого феномена, як освітнє середовище, виходить на перший план. Якщо в ХХ столітті в умовах домінування репродуктивної моделі навчання майже всю сукупність освітніх результатів забезпечував педагог і практично тільки від його знань і здатності їх передавати залежала якість підготовки дітей до школи і подальше їхнє навчання, то сьогодні компетентнісний підхід, який, крім здатності відтворювати знання, вимагає від людини навчальної самостійності,

навичок співпраці і конкуренції, роботи у віртуальних середовищах, уміння досліджувати і проектувати. У широкому сенсі середовище - це різноманітні складові оточення людини, їх характеристики і зв'язки між ними.

Середовище в психологічних дослідженнях минулого розглядається як: основна детермінанта психічного розвитку дитини (Л. С. Виготський, О. В. Запорожець, А. Н. Леонтьєв, В. С. Мухіна, С. Л. Рубінштейн та ін.); важливий фактор виховання і соціалізації особистості (П.П. Блонський, Р. І. Жуковська, Д. В. Менджеріцька, А. П. Усова та ін.). Сучасні автори стверджують, що навколишнє середовище є основою побудови спілкування між педагогом і дітьми (Т. Н. Доронова, Н. А. Короткова, Н. Я. Михайленко та ін.) та одним із аспектів людських взаємин (Л. І. Божович, А. Д. Кошелева, Е. В. Суботський та інші).

Ідеальна мета педагогічного процесу, до якої повинен прагнути кожен вихователь закладу дошкільної освіти - це виховання всебічно розвиненої особистості та щасливої дитини. Все, що оточує дитину, формує її психіку, є джерелом її знань і соціального досвіду. Тому головне завдання вихователя створити такі умови, які сприяли б найбільш повній реалізації розвитку дітей за всіма психофізіологічними параметрами, а саме: створення позитивного стану у дітей, організація раціонального рухового режиму, попередження дитячої стомлюваності, розумним чергуванням різноманітної активної діяльності і відпочинку [1].

Для переходу на якісно новий рівень вирішення проблеми розробки та впровадження сучасного освітнього середовища в закладах дошкільної освіти важливо враховувати напрацювання різних наукових шкіл, які розуміють середовище як «третій педагог», поряд із батьками і вихователями. Такі напрацювання існують і в міжнародній (наприклад, Реджіо-підхід (Gandini, 1998), і у вітчизняній практиці (Л. С. Виготський, А. С. Макаренко, С. Т. Шацький та ін.)[2].

Визначаючи поняття «сучасне освітнє середовище», варто враховувати, що освіта, відповідно до стратегічних державних

документів, покликана не стільки дати людині набір готових знань, соціальних сценаріїв і базу для освоєння певної професії, скільки забезпечити фундамент для навчання через все життя (life-long learning) і успішної соціалізації. Тому актуальним із цих позицій є опис сучасного освітнього середовища через так звані soft skills, тобто універсальні навички життя.

Ситуація, що складається в системі вітчизняної освіти і виховання в передшкільному періоді, поява нових форм освітньої діяльності (недержавних і змішаних типів дитячих установ, різних гуртків, студій, центрів розвитку для дітей молодшого віку, приватної практики) актуалізує необхідність вивчення обраної теми. Означена проблема вимагає від науки і практики зосередження уваги на стратегії дослідження проблем освіти, виховання і розвитку дітей дошкільного віку в контексті конструювання навколишнього середовища дитини і освітнього простору.

Список використаних джерел

1. Беляев, Г.Ю. Формирование термина образовательная среда в психологопедагогической литературе конца XX начала XXI века [Электронный ресурс]. – URL: <http://dzd.rksmb.org/science/bel06.htm>.
2. Шипнягова, О.В. Здоровьесберегающая среда детского сада как условие сохранения психофизического здоровья детей [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://nsportal.ru/detskiy-sad/upravlenie-dou/2016/03/05/zdorovesberegayushchaya-sreda-detskogo-sada-kak-uslov>

*Карнаух Леся,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри психології та
розвитку дитини, Уманський
державний педагогічний
університет імені Павла Тичини,*

ПРОБЛЕМА СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДОШКІЛЬНИКІВ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА

Українське суспільство сьогодні перебуває на перехідному етапі, що зумовлюється економічною кризою і трансформацією життєвих цінностей. У сучасних умовах не прогнозовано змінилися культурно-історичний спосіб життя і структура суспільства, нормативні типи особистостей, усталені засади ставлення до дитинства і дитини зокрема [5, с. 215]. З одного боку, демократичні процеси, які відбуваються в українському суспільстві, сприяють підвищенню уваги до проблем виховання молодого покоління. Про це свідчить ратифікація цілої низки законів України. З іншого боку, сьогодні, на жаль, слід констатувати розбіжності між підходами до дитинства як самоцінності та реальним становищем дитини й умовами її соціалізації в суспільстві.

Дошкільний вік має першорядне значення для соціалізації дитини. У загальному вигляді соціалізація особистості може бути представлена як процес і результат входження людини в нове соціокультурне середовище. Якщо індивід входить у відносно стабільну соціальну спільність, він при сприятливих обставинах проходить три фази свого становлення в ній як особистості (А.В.Петровський, Д.І.Фельдштейн) [2]:

- Перша фаза – адаптація. Дитина не може реалізувати свою потребу в персоналізації раніше, ніж засвоїть діючі в групі норми і не опанує ті прийоми і засоби діяльності, якими володіють інші її члени. Вона повинна наслідувати поведінку оточуючих, бо її завдання - «бути як всі». Отож, адаптація припускає засвоєння існуючих цінностей і норм суспільства.

Друга фаза – індивідуалізація породжується загостренням протиріччя між необхідністю «бути як всі» і прагненням особистості до максимальної персоналізації.

Третя фаза – інтеграція – визначається протиріччями між бажанням бути ідеально представленою власними відмінностями й особливостями і потребами групи прийняти лише ті особливості, які сприяють груповому розвитку індивіда як особистості. Індивід починає трансформувати групові взаємовпливи. Кожна з цих фаз формує особистість в її найважливіших проявах і якостях.

Сьогодні українське суспільство переживає низку процесів і явищ, які негативно впливають на процес соціалізації дітей. До таких явищ насамперед потрібно віднести слабкість морально-етичної системи сучасного суспільства. Соціально-моральна анемія завжди була характерною рисою кризових періодів суспільства, але сьогодні розміри та швидкість її розповсюдження, які пов'язані з такими соціальними хворобами, як агресивність, егоїзм, цинізм і апатія, вже становлять реальну загрозу для всіх сфер життя українського суспільства.

Ми цілком погоджуємося з О. Кононко в тому, що «нашим дітям випало жити на зламі епох, бути свідками криз, боротьби батьків за виживання, занепаду моральних цінностей, насадження культу фізичної сили, зброї як атрибуту підсилення «Я». Буття сучасних дітей набуло дорослого забарвлення, наповнилося непритаманними йому проблемами, образами, лексикою, видами діяльності, сюжетами ігор [3, с. 5].

Психологи і педагоги констатують факти катастрофічного зниження емоційних зв'язків між поколіннями. Між батьками і дітьми не виникають близькі довірливі стосунки, зникають спільні форми діяльності, необхідні для повноцінного процесу соціального розвитку. Вибір дитиною певної моделі поведінки зумовлюється різноманітністю зразків, схем, варіантів, ритуалів, які вона спостерігає в сім'ї, а також характером її спілкування з носіями цих моделей – дорослими людьми. Дитина, як зазначає О. Кононко,

“заражається” їхнім способом поведінки, копіює його та прагне аналогічним чином відтворити в такій же ситуації [4, с. 175].

Інша особливість, що характеризує сучасне українське суспільство, – це його стратифікація, тобто розшарування за матеріальними статками на багатих і бідних [1, с. 10]. Кількість останніх, за статистичними даними, що представила Л. Якименко, становить 96%, а багатих – лише 3% від загальної кількості населення. І лише 1% населення балансує між стабільним економічним становищем та відсутністю такого. У складних економічних умовах, коли найважливішим для людей є фізичне виживання, вироблення «захисної реакції» виступає домінантою у суспільній взаємодії людей. Важкі матеріально-побутові умови життя, низький культурно-освітній рівень та конфліктність у сім'ї, пов'язані з матеріальними негараздами, негативно позначаються на процесі соціалізації дітей дошкільного віку, демонструючи перед ними суперечливі життєві сценарії.

До сучасних підходів забезпечення соціалізації дитини в період дитинства є особистісно-орієнтований підхід. У центр цієї освітньої системи ставлять особистість дитини, забезпечення комфортних умов для її розвитку, реалізацію її природних задатків. Ще одним сучасним підходом є компетентнісний підхід в освіті, спрямований на загальну підготовку особистості до дії в конкретній ситуації, заснованої на знаннях, цінностях, придбаних у процесі освіти. При цьому особливу цінність набувають ті знання і вміння, які будуть необхідні в реальному житті.

Отже, співставлення різних підходів до дослідження проблеми соціалізації дозволило сформулювати основні складові, що включають сутнісні характеристики соціальної адаптації, соціальної зрілості та соціальної компетентності як взаємопов'язаних стадій соціалізації особистості.

Список використаних джерел:

1. Беленька Г. В. Стратифікація суспільства та діти в ньому. Дошкільне виховання. №6. 2006. С.10–12.

2. Власова О.І. Педагогічна психологія: навчальний посібник. К.: Либідь, 2005. 356 с.

3. Дитина в кризовому соціумі: як її розуміти і виховувати / упоряд. Л. Шелестова К. : Редакція загальнопедагогічної газети», 2004. 128 с.

4. Кононко О. Л. Соціально-емоційний розвиток особистості (в дошкільному дитинстві) : навч. посіб. [для вищ. навч. закладів] К. : Освіта, 1998. 225 с.

5. Литвиненко С. Дитина і середовище : проблеми взаємодії : Гуманітарний вісник Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди : науково-теоретичний часопис. Переяслав-Хмельницький, 2003. Випуск 3. С. 215–220.

Кобилецька Людмила,
*асистент кафедри початкової та
дошкільної освіти Львівського
національного університету імені Івана
Франка, Україна*

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЇ ЗДОБУВАЧАМИ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Враховуючи реформування освіти, зокрема початкової школи та закладів дошкільної освіти, особливої актуальності набули інноваційні процеси. Науковці по-різному визначають поняття «інновація». Дослідник І. Підласий зазначає, що інновація – це й ідеї, і процеси, і результати, які в єдності складають якісне вдосконалення педагогічної системи [3, с. 3]. На думку дослідниці І. Дичківської, інновація – це певне нововведення, зміна, оновлення; новий підхід, створення якісно нового, використання відомого в інших цілях [1, с. 13].

Підтримуючи позицію науковця І. Дичківської, інноваційною педагогічною технологією вважаємо цілеспрямоване, систематичне й послідовне впровадження в практику оригінальних, новаторських способів, прийомів, педагогічних дій і засобів, що охоплюють цілісний навчально-виховний процес від визначення його мети до очікуваних результатів [1, с. 218].

Варто зазначити, що у сьогодення активно досліджується проблема використання інноваційних технологій в освіті. Проте, вивчення фразеології у ЗДО з допомогою засобів інноваційних технологій ще не було предметом системного дослідження науковців. Окремі аспекти можна простежити в праці С. В. Помирчі, О. В. Ябурової [4].

Мета дослідження – схарактеризувати особливості вивчення фразеології здобувачами дошкільної освіти та окреслити інноваційні технології, які доцільно використовувати.

Одним із завдань дошкільної освіти є формування в дітей мовленнєвої компетенції шляхом засвоєння доступного і необхідного обсягу знань з мови навчання, опанування всіх видів мовленнєвої діяльності та набуття певного соціального досвіду. В мовленнєвій компетенції розрізняємо лексичну, фонетичну, граматичну, комунікативну компетентності. Лексична компетенція полягає у наявності певного запасу слів у межах вікового періоду; адекватному використанні лексем; доречному вживанні образних виразів, приказок, прислів'їв, фразеологічних зворотів. Відповідно до вимог, здобувачі дошкільної освіти мають знати, розуміти і вживати найпростіші фразеологізми; знати прислів'я і приказки; добирати до ФО синоніми, антоніми; помічати в прослуханому тексті фраземи; уміти доречно їх використовувати в усному мовленні для його увиразнення. Адже фразеологізми вивчають не лише, щоб прищеплювати любов до рідної мови, викликати захоплення багатством і різноманітністю її виражальних засобів, розвивати почуття любові і виховувати високу культуру мовлення, але і для загальнокультурного розвитку дошкільників.

Знання фразеології, уміння користуватися її засобами – невід’ємна ознака високої мовної культури кожної людини. Фразеологізми, – це «універсальний банк даних», який утримує в собі інформацію про навколишню дійсність певного етносу, про особливості виникнення у свідомості сучасника цієї дійсності образів, що стали основою фразеологічної номінації [2, с. 43 – 56].

На жаль, мовлення дошкільників ще не сформоване (одноманітне, невиразне), словниковий запас маленький. Більшість здобувачів дошкільної освіти не можуть розкрити значень фразеологізмів, не відчують стилістичного забарвлення ФО. У мовленнєвій діяльності рідко вживають фразеологічні звороти, а якщо й вживають, то роблять при цьому велику кількість помилок.

Відповідно до Педагогічної Конституції Європи, педагог повинен застосовувати сучасні педагогічні технології (особистісно орієнтована технологія навчання, технологія розвивального навчання, технологія формування творчої особистості, технологія групової навчальної діяльності школярів, технологія навчання як дослідження, нові інформаційні технології навчання); організовувати навчальний процес на базі фундаментальних наукових досліджень; здійснювати активну наукову діяльність [5].

Креативний вихователь має широкі можливості і необмежене поле для інноваційної діяльності, оскільки на практиці може експериментувати і переконуватися в ефективності методик навчання.

Педагогічна технологія є певною схемою чи системою дій вчителя та учнів, орієнтуючись на яку, педагог ставить собі за мету одержання високого рівня розвитку учнів. Існує чимало класифікацій педагогічних технологій.

Безумовно, такі загальнопедагогічні технології, як: інтерактивні технології; технології проблемного навчання; технологія організації групової навчальної діяльності; технологія диференційованого навчання; інтегроване навчання; технологія розвитку критичного мислення; технологія розвитку винахідницьких завдань доцільно

використовувати під час вивчення фразеології, адже лише таке комбінування сприятиме досягненню успіху.

У сьогодення найпоширеніше використовують технологію інтерактивного навчання, що має конкретну, передбачувану мету – створити комфортні умови навчання, за яких кожен вихованець зможе відчувати свою успішність та інтелектуальну спроможність. Також, безумовно, варто масштабніше застосовувати інтегроване навчання, оскільки вивчення фразеології необхідне не лише для формування мовленнєвої компетентності, але й для громадянської, соціальної, культурної, екологічної, здоров'язбережувальної компетентностей тощо.

Ефективним прийомом формування фразеологічних умінь і навичок є також тренувальні вправи із використанням мультимедійних технологій, адже інформаційні технології допомагають індивідуалізувати та диференціювати навчання.

Отже, інноваційні технології поступово стають звичними засобами навчання, використання яких роблять заняття динамічними, яскравими і набагато результативнішими, адже вивчення фразеології необхідне для реалізації завдань усіх освітніх галузей. Педагог як творча особистість повинен удосконалювати свою професійну майстерність: створювати нове або використовувати вже готове, враховуючи особливості кожної дитини чи групи.

Список використаних джерел

1. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посібник / І. М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.
2. Кононенко В. Етнологічні засади вивчення української мови / В.Кононенко // Українська мова в освіті. – Івано-Франківськ: Плай, 2000.
3. Підласий І. П. Педагогічні інновації / І. Підласий, А. Підласий // Рідна школа. – 1998. – № 12. – С. 3 – 81.
4. Помирча С.В., Ябурова О.В. Використання мультимедійних технологій під час ознайомлення з фразеологізмами в початковій

школі / С. В. Помирча, О. В. Ябурова // «Молодий вчений», № 9.2 (49.2), 2017.

5. Педагогічна Конституція Європи, 2013. – [Електронний ресурс].– Режим доступу: [http:// www.argue.org](http://www.argue.org).

Кравчук Неля,
*кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри психології
та розвитку дитини,
Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини,*

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПСИХОЛОГІЧНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ

Оскільки важливою складовою професійної діяльності психолога є практична діяльність, спрямована, зокрема, на психологічне консультування, діагностування та корекцію в рамках актуальних суспільних запитів, особливу увагу слід звернути на використання основних технологій сучасної психокорекційної роботи, інноваційних технологій психологічного консультування дітей та дорослих, застосування психотерапевтичних стратегій та методів роботи з психічною травмою (система SIBAM) тощо.

Сфера психологічної практики відповідає потребам людей, які не мають клінічних порушень, але шукають психологічну допомогу у зв'язку з труднощами повсякденного життя.

Різні аспекти проблеми психологічного консультування вивчаються вітчизняними і зарубіжними вченими (Г. Абрамова, С. Васьківська, Г. Вольнова, А. Єлізаров, М. Зикова, Р. Мей, Л. Шнейдер та ін.).

Відзначимо, що психологічна допомога включає: психологічне консультування, психотерапію, психологічну корекцію.

Психологічне консультування – процес надання допомоги особистості в подоланні кризових ситуацій, формуванні ціннісно-мотиваційної сфери, адекватної самооцінки, адаптації до реальних умов, досягненні емоційної стійкості. Однією з найбільш результативних форм консультування є бесіда [1].

Психопрофілактика – створення умов, які сприяють адекватному реагуванню особистості на проблеми, що виникають при взаємодії зі світом професій. Вона спрямована на запобігання ситуацій, що викликають кризи, стреси, психологічну напругу, неблагополуччя в особистісному розвитку, а також на розробку рекомендацій щодо поліпшення соціально-професійних умов і підвищення психологічної несприйнятливості до факторів, що викликають психологічну напругу.

Психологічна корекція – діяльність, спрямована на певні психологічні структури з метою забезпечення повноцінного розвитку і функціонування індивіда [2], сприяє усуненню відхилень в особистісному і професійному розвитку. Психокорекція може бути індивідуальною та груповою, коли ефект досягається при взаємовпливі та взаємодії всіх учасників групи. Дієвими формами психологічної корекції є коучинг і тренінг.

Коучинг – індивідуальне тренування з метою мобілізації внутрішнього потенціалу особистості, формування мотивації, яка веде до досягнення кінцевого результату, підвищення ефективності діяльності в процесі самостійного вирішення проблем, що перешкоджають досягненню мети.

До основних положень консультування відносяться: допомага людині обирати і діяти за власним розсудом; допомага навчатися новій поведінки; сприяння розвитку особистості; акцентування відповідальності клієнта; серцевиною консультування є «консультативна взаємодія» між клієнтом і консультантом, базована на філософії «клієнт-центрованої» терапії: кожна особистість має безумовну цінність і заслуговує на пошану; кожна особистість в змозі бути відповідальною за себе; кожна особистість має право обирати цінності і цілі, ухвалювати самостійні рішення.

Психологічна допомога може базуватися на різних методологічних та методичних установках, вбачанні різних складових у якості необхідних та достатніх умов для ефективності процесу і результатів. Одним із критеріїв диференціації різних підходів до психологічного консультування є ставлення фахівця до вимоги екологічності психологічної допомоги. У контексті психологічних інтервенцій термін «екологічність» вживається у значенні «безпе́чність впливу», яка, поряд з іншими критеріями, передбачає не привнесення у психічну організацію клієнта «чужих» для неї елементів та обережне ставлення до елімінації «своїх» для нього елементів. Так чи інакше, психологічне втручання орієнтоване на реорганізацію психічних ресурсів клієнта, яка, у свою чергу, може бути як екологічною, так і неекологічною.

Окреслимо *основні* консультативні техніки, до яких відносяться: ведення бесіди, слухання, читання невербаліки та *додаткові*: техніки окремих консультативних підходів, діагностичні методики, домашні завдання.

До основних напрямів психологічного консультування належать:

- *психоаналітичний*: перевести у свідомість витіснений в несвідоме матеріал; допомогти клієнтові відтворити ранній досвід і проаналізувати витіснені конфлікти; реконструювати базисну особистість;
- *адлеріанський*: трансформувати цілі життя клієнта; допомогти сформувати соціально значущі цілі, скоригувати помилкову мотивацію за допомогою отримання відчуття рівності з іншими людьми. Терапія поведінки виправити неадекватну поведінку і навчити ефективній поведінці.
- *раціонально-емоційна терапія* (А. Ellis): усунути «саморуїнуючий» підхід клієнта до життя, допомогти сформувати толерантний і раціональний підхід; навчити застосуванню наукового методу при вирішенні поведінкових і емоційних проблем.
- *орієнтована на клієнта терапія* (С. Rogers): створити сприятливий клімат для самодослідження і зростання особистості;

заохочувати відкритість клієнта досвіду, упевненість в собі, спонтанність.

- *екзистенційна терапія*: допомогти клієнтові усвідомити свою свободу і власні можливості; сприяти прийняттю відповідальності за те, що відбувається з ним; ідентифікувати чинники, які блокують свободу.

Висновки. Отже, у сучасній парадигмі психологічної допомоги закономірним стає сприяння у створенні умов для здійснення інновації: мотивація на трансформацію та осучаснення психолого-педагогічного досвіду, індивідуальне консультування, створення системи вправ на подолання психологічних бар'єрів під час впровадження інновацій. А ефективність процесу консультування проявляється у задоволеності клієнта, прийнятті відповідальності клієнтом, внутрішня впевненість консультанта в добре виконаній роботі.

Список використаних джерел

1. Васильєва О.М. Використання психологічних технологій в сучасному освітньому просторі [Електронний ресурс]. – Режим доступу

http://sophus.at.ua/publ/2015_10_30_kampodilsk/sekcija_section_4_2015_10_30/vikoristannja_psikhologichnikh_tekhnologij_v_suchasnomu_osvit_nomu_prostori/105-1-0-1524

2. Інноваційні технології розвитку психологічних ресурсів особистості: колективна монографія / відпов. ред. Н.І. Тавровецька. – Херсон : Вид-во ФОП Вишемирський В.С., 2019. – С. 59 – 69.

Кривда Валентина,
*викладач кафедри дошкільної освіти
Уманського державного педагогічного
університету імені Павла Тичини*

ІНТЕНСИФІКАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ МЕТОДИЧНОЇ СЛУЖБИ В ГАЛУЗІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Одним із компонентів діяльності методичної служби (Центр) стало впровадження комплексно-цільових програм у практику, що має на меті максимально сприяти ефективній реалізації плану методичної роботи в місті (районі).

В основу розробки змісту комплексно-цільових програм нами були покладені наукові дослідження таких вітчизняних вчених, як: А. Єрмола, І. Жерносек, К. Крутій, Г. Данилова, Г. Сазоненко та ін.

У процесі впровадження розроблених нами програм Центр постійно дбав про координування дій всіх його служб та дошкільних закладів, забезпечення чіткої послідовності в роботі районного (міського) методкабінету та методичної служби закладів дошкільної освіти.

Із метою досягнення відповідності науково-методичної роботи новим, постійно зростаючим вимогам суспільства, нами було розроблено та запропоновано призначений для керівників служб Центру та методистів дошкільних закладів узагальнений алгоритм впровадження комплексно-цільової програми, а саме:

- виступ керівника закладу дошкільної освіти (методичного об'єднання, творчої групи), який має висвітлити актуальність та сутність цієї діяльності;
- підготовка навчально-методичної та організаційно-педагогічної документації;
- накреслення основних напрямів діяльності педагогічної ради, методичних об'єднань та вихователів по впровадженню даної програми;
- комплектування творчих груп вихователів, які мають забезпечити впровадження та пропаганду заходу;

- організація самоосвіти, проведення тьюторіалів та семінарів-практикумів відповідної тематики;
- демонстрація результатів впровадження на відкритих заняттях та в інших формах роботи тощо;
- оперативна допомога керівникам, які відповідають за запровадження програм;
- аналіз і корекція кожного етапу впровадження і визначення перспективних завдань;
- створення в процесі впровадження атмосфери взаємодопомоги та доброзичливості;
- підведення підсумків, проведення наради, конференції.

Виконання програми передбачало нами дотримання конкретних вимог щодо організації й проведення методичної роботи: відповідності внутрірайонної (міської) методичної роботи спеціальному замовленню та сучасним науковим досягненням; забезпечення системності, конкретності, оперативності, гнучкості та мобільності роботи і, головне, – співвіднесення її основної мети (підвищення професійної компетентності педагогів) із кінцевою (підвищення ефективності освітньо-виховного процесу), а також окремою її метою – (розвиток творчої особистості вихователя тощо).

На основі взаємозв'язку та взаємообумовленості всіх елементів методичної роботи в районі (місті) ми намагалися надати дошкільним закладам самостійність у визначенні власних програм розвитку та спеціалізації; у виборі напряму, форм та планування роботи, підходів до контрольної-аналітичної діяльності та управління; переведенні провідних педагогів на самоконтроль. У процесі реалізації всіх цільових програм ми здійснювали уточнення функціональних обов'язків керівників науково-методичної роботи. Підставою для цього були основні документи про заклади дошкільної освіти, сучасні вимоги до педагогічних кадрів, а також наукові розробки стосовно критеріїв діагностики професійної придатності.

Аби запобігти дублюванню та паралелізму і забезпечити послідовність у впровадженні комплексно-цільової програми ми періодично організовували спільні навчання керівників методичних

об'єднань, творчих груп та методистів дошкільних закладів із таких питань:

- наукові основи планування;
- форми підвищення науково-теоретичної, методичної та практичної підготовки педагогічних кадрів;
- підвищення фахового рівня кожного педагога на діагностичній основі.

Забезпечення зв'язку кожного педагогічного колективу з усіма педагогічними колективами району (міста), координація методичної діяльності шляхом розробки єдиних вимог щодо її планування на районному (міському) та на рівні закладу дошкільної освіти належали до провідних умов успішного впровадження комплексно-цільової програми.

Варто зазначити, що впровадження в практику роботи методичного кабінету розробленої комплексно-цільової програми «Наукові основи планування» відбувалося в різних формах та за неоднакових умов.

Наприклад, алгоритм та форма впровадження програми «Методична освіта педагогічних кадрів району» обирався залежно від напрямів цієї програми: освіта керівників усіх категорій; освіта вихователів; самоосвіта педагогів усіх категорій.

Із метою засвоєння теорії управління та формування навичок керівної діяльності ми розробили тематику постійнодіючих теоретичних проблемних семінарів для завідувачів та методистів закладів дошкільної освіти.

Постійне анкетування учасників семінару для отримання зворотного зв'язку стосовно організації та змісту цієї форми підвищення кваліфікації дозволило отримати інформацію про результативність семінарів усіх категорій управлінських кадрів і на цій основі розробити структуру їх проведення.

Відтак, скоординована нами робота над впровадженням комплексно-цільової програми в роботі методичної служби над єдиною науково-методичною проблемою в закладах дошкільної освіти району (міста) забезпечила взаємозв'язок усіх напрямів

підвищення фахової майстерності педагогів та диференційований підхід щодо вибору форм і змісту методичної роботи з урахуванням індивідуальних потреб, інтересів та фахового рівня колективу кожного закладу дошкільної освіти.

Список використаних джерел

1. Данилова Г. С. Обґрунтування моделі методиста відділу післядипломної освіти педкадрів: науково-метод. посібник / Г. С. Данилова. – К. : УПКККО, 1995. – 47 с.
2. Єрмола А. М. Організація науково-методичної роботи в районі на діагностичній основі / А. М. Єрмола // Освіта і управління. – 1997. – Т.1. – №4. – С. 48-52.
3. Жерносек І. П. Науково-методична робота відділу освіти: із досвіду роботи Києво-Святошинського районного відділу освіти Київської області: посібник з проблем управління / І. П. Жерносек // Рідна школа. – 1997. – № 7-8. – С. 31-50.

Кушнір Валентина

*доктор педагогічних наук, професор
Уманського державного педагогічного
університету імені Павла Тичини*

ПАРТНЕРСТВО СІМ'Ї І ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

У науковій літературі містяться різні тлумачення змістового наповнення поняття «взаємодії», що вказує на його складність. У «Великому тлумачному словнику сучасної української мови» «взаємодія» розглядається як взаємний зв'язок між предметами у дії, а також погоджена дія між ким-, чим-небудь, взаємний вплив тіл чи частинок, який зумовлює зміну стану їхнього руху [5, с 188].

У педагогіці взаємодія визначається як складна ієрархічна й організована соціальна система, суб'єкти якої визначають її функціонування і розвиток. Діалектичне взаємопроникнення її

відносно самостійних компонентів приводить до якісних змін у кожній із взаємодіючих сторін, формуючи між ними нові стосунки [2, с. 38].

У психолого-педагогічній літературі існує значна кількість характеристик типів взаємодії, які мають як позитивні так і негативні особливості. Зокрема Є. Дьомкіна, С.Хазова розрізняють такі:

- співпраця (характеризується високим рівнем розвитку всіх компонентів взаємодії);
- діалог (характеризується рівністю позицій партнерів, поважними, позитивними відносинами суб'єктів), опіка (піклування одного боку про інший);
- придушення (характеризується пасивним підпорядкуванням одних суб'єктів іншим, присутністю відкритих, жорстких вказівок, вимог, приписів, недорозвиненням компонента «взаємні дії»);
- конфлікт (зіткнення протилежно спрямованих цілей, інтересів, позицій, думок суб'єктів взаємодії - недорозвинення взаєморозуміння);
- індиферентність (байдужість, байдужість один до одного, відсутність взаємовпливу і / або взаємодії);
- конфронтація (зіткнення протилежно спрямованих цілей, інтересів, позицій, думок, поглядів, суб'єктів взаємодії; несумісність, відсутність взаємних дій) [3, с. 30].

Таким чином співпраця педагога з батьками є різновидом їх взаємодії, яка проявляється в узгоджених і добровільних діях у межах закладу дошкільної освіти, які спрямовані на реалізацію спільних освітніх та виховних цілей.

Показниками ефективної взаємодії закладу дошкільної освіти і сім'ї виділяємо:

- прояв інтересу батьків до освітнього процесу у закладі;
- підвищення активності батьків на рівні не лише спілкування з педагогом, але і конкретної допомоги, участі у різних видах діяльності;
- зацікавленість педагогічними заходами просвітнього характеру;

- налагодження довірливо-ділових стосунків між батьками і вихователями;

- зниження кількості претензій і агресивності батьків по відношенню один до одного і, як наслідок, зниження кількості спірних, конфліктних ситуацій;

- солідарність та оптимізм батьків; розуміння власної відповідальності у спільній взаємодії [4, с. 36].

Для розвитку взаємодії як співпраці, для становлення суб'єкт-суб'єктних відносин від взаємодіючих сторін важлива позитивна установка на спільну творчу роботу, що потребує спільне планування й аналіз результатів діяльності, усвідомленні завдань, особистого внеску та відповідальності у досягненні поставлених цілей.

У цьому контексті необхідно проаналізувати також термін «партнерство».

Партнерство в сучасному розумінні – це вид взаємин між різними суб'єктами, який полягає у формуванні єдиної позиції з певних питань та організації спільних дій. Специфікою партнерства є збереження кожним з партнерів відносної самостійності в основних аспектах діяльності [1, с. 427].

Узагальнене значення партнерства пропонує В. Оконь: це – «вид взаємозв'язків між особами (групами), що полягає у досягненні спільної мети дій, які ґрунтуються на принципах рівності, лояльності, взаємовідповідальності та взаємодопомоги» [6, с. 25]. Педагог наголошує на тому, що «партнерство виявляється у самовідданому прагненні особи співпрацювати з іншою або ж цілою групою, без наказів і розпоряджень» [6, с. 95].

Узагальнюючи вищезазначене, підсумовуємо, що співпраця сім'ї і закладу дошкільної освіти на засадах партнерства ґрунтується на взаємній довірі та підтримці між освітніми суб'єктами; об'єднана спільними цінностями та метою; спирається на доброзичливість, люб'язність учасників, їх взаємну допомогу в різних життєвих ситуаціях.

Список використаних джерел:

1. Большая энциклопедия: в 62 т. – М.: ТЕРРА, 2006. – Т. 35. – 592 с.
2. Докукина Е. М. Взаимодействие школы и семьи в формировании нравственных основ поведения младших школьников: Дис... канд. пед. н.: 13.00.01. - К.: Інститут педагогіки АПН України 1993. - 152 с.
3. Дёмкина Е.В. Педагогическое взаимодействие участников образовательного процесса / Е.В. Дёмкина, С.А. Хазова // Учебное пособие. – Майкоп: издво АГУ. – 170 с.
4. Кушнір В.М. Організація взаємодії закладу дошкільної освіти з родиною: навчальний посібник – Умань: ВПЦ «Візаві». – 2018. – 221 с.
5. Новий тлумачний словник української мови: у 3 т. – К.: Аконт, 2001. – Т. 1. – 928 с.
6. Okoń W. Wprowadzenie do dydaktyki ogólnej. Warszawa : Wydawnictwo Żak. - 1996. - 195 s.

Малишевська Ірина,
доктор педагогічних наук, професор
кафедри спеціальної та інклюзивної освіти
Уманського державного педагогічного
університету імені Павла Тичини

ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОЇ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

На сучасному етапі розвитку національної системи освіти саме інклюзивна освіта є відкритою до освітніх потреб усього дитячого розмаїття. Проблема розвитку, навчання та виховання дітей з особливими освітніми потребами вийшла сьогодні за межі традиційного дефектологічного підходу. Для інклюзивної освіти необхідною є підготовка поліфункціональних педагогічних фахівців,

здатних до професійної діяльності в умовах якісно нового освітнього соціокультурного середовища. Для цього необхідною умовою є розроблення освітньої стратегії, спрямованої на удосконалення фахової діяльності таких спеціалістів, зокрема вихователів закладів дошкільної освіти, з урахуванням інклюзивних тенденцій світового освітнього простору та переваг вітчизняної системи освіти.

Аналіз наукових досліджень В. Засенка, А. Колупаєвої, І. Кузави, О. Таранченко та інших засвідчує, що для впровадження інклюзивного навчання в дошкільному освітньому закладі педагогічні працівники мають змінюватися. Це означає, що вони мають використовувати оновлені форми організації освітнього процесу, інноваційні педагогічні технології, методики диференційованого та особистісно зорієнтованого викладання залежно від індивідуальних освітніх потреб дітей з особливими освітніми потребами.

Надзвичайно важливою є готовність педагогічних працівників, зокрема вихователів масових дошкільних закладів надавати освітні послуги дітям з особливими освітніми потребами в умовах освітньої інклюзивного навчання [2].

Державний стандарт дошкільної освіти спрямовує зусилля фахівців на всебічний розвиток усього розмаїття дітей дошкільного віку. Відповідно до поступу освітньої практики у напрямку інклюзії новими стандартами дошкільної освіти передбачена Освітня програма «Дитина» (2016) [1]. У програмі пропонується організація освітнього процесу шляхом впровадження індивідуального підходу до дітей різного рівня розвитку, враховуючи кожний віковий період. Крім того, програма пропонує варіювати зміст освіти дітей дошкільного віку з нормотиповим розвитком та з психофізичними порушеннями. Особливістю програми є соціалізація усього розмаїття дітей в суспільстві. Програмою «Дитина» передбачено інтеграцію змісту різних розділів в ігрову, навчальну, дослідницьку, пошукову діяльність дітей, насичуючи його інноваційними арт-терапевтичними техніками (наприклад, пісочна анімація, казкотерапія, креатотерапія, творчий розвиток технікою «кольорової солі» тощо) [1].

Освітня програма для дітей від двох до семи років «Дитина» відповідає вимогам, які пред'являються до сучасних навчальних програм і використовується у дошкільних освітніх закладах з інклюзивною формою навчання і виховання. Програмою визначено основну мету, завдання та принципи організації роботи з дітьми з особливими освітніми потребами в інклюзивних групах. Заслуговують на увагу розділи «Діти з особливими освітніми потребами». В розділах сформульовано освітні завдання та зміст педагогічної діяльності педагогічних фахівців з дітьми з особливими освітніми потребами кожного вікового періоду розвитку в умовах інклюзивної освіти.

Включення дітей з особливими освітніми потребами в освітній процес дошкільного закладу змінює установки педагогічних працівників на розуміння психофізичних порушень дітей та враховує їхні особливі освітні потреби і потенційні можливості. Сучасний педагогічний працівник дошкільної освіти має відійти від традиційної системи занять, застосовувати диференційований та індивідуальний підхід у спільній роботі усього розмаїття дітей дошкільного віку.

Список використаної літератури:

1. Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту В. О. Огнев'юк ; авт. кол. : Г. В. Беленька, О. Л. Богініч, Н. І. Богданець-Білоskalенко [та ін.] / наук. ред. : Г. В. Беленька, М. А. Машовець / Мін. осв. і науки України, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. 304 с.

2. Кузава І. Б. Інклюзивна освіта дошкільників, які потребують корекції психофізичного розвитку: теорія і методика : монографія. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2013. 292 с.

Поліщук Олена,
*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри дошкільної освіти
Уманський державний педагогічний
університеу імені Павла Тичини*

ІНДИВІДУАЛЬНО-ДИФЕРЕНЦІЙОВАНИЙ ПІДХІД У МЕТОДИЧНІЙ РОБОТІ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Про необхідність роботи з педагогічними кадрами на засадах індивідуально-диференційованого підходу неодноразово йшлося в педагогічній пресі. Однак технологія такої співдії висвітлювалася недостатньо. Це викликало чимало запитань у керівників та методистів різного рангу. Розробляючи власну технологію співпраці з педагогічними кадрами на засадах індивідуально-диференційованого підходу, ми взяли за основу наукові дослідження А. Єрмоли, С. Крисюк, К. Крутій, Н. Маковецької, Н. Протасової, Т. Сущенка та ін.

Розроблена нами модель методичної роботи складена на основі об'єктивного аналізу педагогічного процесу закладів дошкільної освіти. Такий підхід дав змогу з'ясувати типові помилки в його організації та реалізації і обґрунтувати алгоритм діяльності методиста закладу дошкільної освіти. Практика показала, що вона має бути спрямована не лише на усунення недоліків, а й на вивчення, узагальнення та можливе впровадження в практику передового педагогічного досвіду та сучасних педагогічних інновацій.

Ми розуміли, що така система може існувати лише за умови індивідуально-диференційованого підходу до роботи з кадрами, а саме: об'єднання в окремі групи педагогів різного рівня майстерності із врахуванням досвіду, інтересів, характеру труднощів, психологічних особливостей кожного при побудові методичної роботи з ними.

У ході дослідно-експериментальної роботи ми спиралися на те, що методична служба ЗДО має доводити до педагогів інформацію про результати сучасних вітчизняних та світових наукових

досліджень у галузі педагогіки, психології, теорії та методик навчання і виховання дітей, про нові освітні технології та методи педагогічного впливу. Ми помітили і те, що довільний потік інформації, на жаль, не дає бажаної результативності в оптимізації роботи з кадрами.

Для інтенсифікації методичної роботи на засадах індивідуально-диференційованого підходу ми добирали її зміст для кожної групи вихователів, зокрема: майстри, пошуковці, початківці, предметники.

Досягненню проєктованих методистом результатів, що свідчать про зростання майстерності вихователів сприяло також диференціювання допомоги у процесі тьюторської діяльності та консультацій. Такі заходи ми розподілили на три типи: навчальні, пошукові, творчі.

Відтак, заходи першого типу мали навчальний характер та охоплювали широке коло питань. Заходи другого типу мали пошуковий характер і включали первинну інформацію з проблеми. Консультації і тьюторська допомога третього типу – творчі – допомагали педагогам визначити напрями і зміст власних творчих пошуків у застосуванні педагогічних інноваційних технологій. Наша модель методичної роботи передбачала використання нових форм співпраці з кадрами, які б сприяли якісним змінам у професіограмі вихователів різних категорій. Сюди входили такі компоненти: мета методичної роботи, напрями методичної роботи та принципи методичної роботи.

Щоб досягнути поставленої мети, ми визначили конкретні етапи індивідуально-диференційованого підходу:

- Діагностика.
- Система (розробка засобів впливу на кожну групу вихователів).
- Інформація (збирання, систематизація, навчання вихователів).
- СВС («Сам вдосконалюй себе») – самоосвіта.
- СОС («Сам оцінюй себе») – критичний самоаналіз власної діяльності.
- Творча підтримка (підтримка «ключових» педагогів).

▪ Презентація (обговорення та ухвалення рішення на педагогічній раді).

Усі ці етапи були складовими таких модулів індивідуально-диференційованої роботи, як: діагностичний, організаційний, практичний, узагальнювальний (див. схема 1).

Схема 1

МОДЕЛЬ ІНДИВІДУАЛЬНО-ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ПІДХОДУ В МЕТОДИЧНІЙ РОБОТІ

Вищезначене дало нам змогу розробити та апробувати модель організації індивідуально-диференційованої роботи з кадрами та схему вивчення освітньо-виховної діяльності педагога, який атестується.

Список використаних джерел

1. Єрмола А. М. Цільове управління освітою на основі експертно-інформаційного підходу / А. М. Єрмола // Майстерня гуманності : інформаційний вісник №5. – Харків: РЦНІТ, 1997. – С. 23-30.

2. Корнева О. Диференційований підхід у методичній роботі / О. Корнева // Палітра педагога. – 2003. – № 4. – С. 28-29.

3. Крисюк С. В. Післядипломна освіта педагогічних кадрів: реалії і перспективи / С. В. Крисюк // Освіта і управління. – 1997. – Т.1. – №1. – С. 5-92.

4. Крутій К. Інноваційна діяльність у сучасному ДНЗ: Методичний аспект / К. Крутій, Н. Маковецька // Дошкільне виховання. – 2005. – № 5. – С. 5-7.

5. Протасова Н. Г. Післядипломна освіта педагогів : зміст, структура, тенденції розвитку / Н. Г. Протасова. – К. : Шкіл. світ, 1998. – 176 с.

6. Сущенко Т. І. Педагогічний процес в системі післядипломної освіти: Посібн. / Т. І. Сущенко. – Запоріжжя: Запоріжський ОІУУ, 1993. – 90 с.

*Попиченко Світлана,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри дошкільної освіти
Уманський державний педагогічний
університету імені Павла Тичини*

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНЕ СПІЛКУВАННЯ ЯК ЧИННИК ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Інноваційні технології навчання володіють значними можливостями для реалізації особистісно орієнтованої парадигми освіти. Саме на впровадженні особистісно орієнтованої моделі, підґрунтям якої є ідеологія дитиноцентризму, акцентовано увагу у Концепції Нової школи. «Дитиноцентризм – це максимальне наближення навчання і виховання конкретної дитини до її сутності, здібностей і життєвих планів» [4, с.18].

Особистісно-орієнтовані технології передшкільної освіти в центр педагогічної роботи ставлять особистість дитини, реалізацію її

природного потенціалу, створення умов для повноцінної самореалізації та самоудосконалення. «Лише особистісно орієнтованому вихованню під силу досягнення особистісно розвивальної мети, бо воно спрямоване на усвідомлення вихованцем себе як особистості, на його вільне і відповідальне самовираження» [1, с. 37].

Вагомим чинником особистісно орієнтованих технологій у закладі дошкільної освіти є професійно-педагогічне спілкування. Воно стосується різних взаємин – між керівником і працівниками освітнього закладу, між членами колективу, між педагогами та вихованцями, батьками дітей, громадськістю. У системі освіти спілкування має виконувати роль партнерства, взаєморозуміння та підтримки, толерантності один до одного. Цьому аспекту приділяється особлива увага у концептуальних засадах Нової української школи: «В основі педагогіки партнерства – спілкування, взаємодія та співпраця між учителем, учнем і батьками. Учні, батьки та вчителі, об'єднані спільними цілями та прагненнями, є добровільними та зацікавленими однодумцями, рівноправними учасниками освітнього процесу, відповідальними за результат» [3, с. 14]. Далі прогнозується, що діалог і багатостороння комунікація між суб'єктами спілкування «змінить односторонню авторитарну комунікацію «вчитель» – «учень», пануватимуть «довіра у відносинах», «діалог – взаємодія – взаємоповага», «принципи соціального партнерства (рівність сторін, добровільність прийняття зобов'язань, обов'язковість виконання домовленостей)».

Професійно-педагогічне спілкування у дошкільній освіті – система взаємодії педагога з дітьми з метою здійснення на них виховного впливу, формування педагогічно доцільних взаємин, створення сприятливого для їхнього психічного розвитку мікроклімату. Під умінням організовувати педагогічне спілкування розуміють здатність вихователя зробити його оптимально комфортним, створити умови внутрішньої безпеки для співрозмовника, допомогти йому розібратися у своїх проблемах і

знайти вихід з них, сприяти розкриттю індивідуальності дитини, уміння викликати повагу, довіру у дітей, бути для них авторитетом.

Психологічна культура педагога-вихователя передбачає засвоєння елементів спілкування, створення нових моделей процесу педагогічного спілкування, усвідомлення наявного і потрібного рівня комунікативних здібностей [5, с. 92].

Сукупність взаємопов'язаних здібностей, умінь, знань, які забезпечують ефективний перебіг означеної функції, називають комунікативною компетентністю педагога. І. Луценко визначає її як «здатність розуміти чужі й створювати власні висловлювання різних типів, стилів і жанрів мовлення, використовуючи вербальні і невербальні засоби», що «спирається на знання про світ, які забезпечують змістовий план висловлювання, оволодіння національними мовними одиницями, українським мовленнєвим етикетом, знання мови як системи, вміння створювати тексти з урахуванням ситуації спілкування та мовленнєвого наміру» [2, с. 70].

Концепція Нової української школи спрямовує на те, що «педагогічні задачі вирішуватимуться в атмосфері психологічного комфорту та підтримки» [3, с.18]. Така атмосфера може складатися лише за умови гуманістичної спрямованості педагога: його інтересів, ціннісних орієнтирів, ідеалів. Гуманізм розуміється як визнання цінності особистості, її права на вільний розвиток, на реалізацію власних можливостей. Особистісно-орієнтоване спрямування, на думку І. Беха, забезпечується такими основними позиціями педагога стосовно дитини, як розуміння, визнання, прийняття. Позиція «розуміння дитини» є домінантною. Вона поєднується з любов'ю до дитини. Результатом розуміння є виявлення потреб та індивідуальних особливостей вихованців, встановлення відносин позитивної емоційної підтримки і психологічного захисту дитини. Дуже важливо, щоб кожна дитина відчувала задоволення, радість від спілкування із педагогом, впевненість у його турботі й любові, знала, що вихователь вважає її хорошою, розумною, доброю.

Отже, психолого-педагогічне спілкування є важливим чинником особистісно орієнтованої технології дошкільної освіти, засобом

взаємодії педагога з дітьми з метою здійснення на них виховного впливу, максимального сприяння психічному розвитку, формування педагогічно доцільних взаємин тощо.

Література:

1. Бех І. Д. (2003). Виховання особистості. У 2 кн. Кн 1: Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади: Наук. видання. Київ: Либідь.
2. Луценко І. О. (2009). Теоретичні та методичні засади комунікативно-мовленнєвої сфери дитини. Від народження до 6 років: [монографія]. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова.
3. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої освіти. Міністерство освіти і науки України. 2016 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>.
4. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja.(2018). За заг. ред. Н. М. Бібік. К. : Літера ЛТД.
5. Подоляк Л. Г., Юрченко В. І. (2011). Психологія вищої школи: Підручник. Київ: Каравела.

*Рябошанка Ольга,
к. пед. н., старший викладач кафедри
психології та педагогіки розвитку дитини,
Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини*

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Проблема моралі у сучасному суспільстві набуває дедалі більшої уваги і гостроти та розглядається як глобальна. Така увага пов'язана із втратою духовно-моральних орієнтирів людства, а особливо у дітей. Становлення особистості дитини упродовж останніх 20 років відбувається за активної пропаганди способу життя,

позбавленого піднесених ідеалів, героїчних взірців, орієнованого на споживацтво та вседозволеність.

Необхідність розв'язання зазначених проблем підтверджують педагогічні дослідження вітчизняних та зарубіжних вчених з проблем гуманізації, демократизації, особистісної орієнтації управління в освіті (В.Андрущенко, Т.Давиденко, Г.Єльнікова, Ю.Конаржевський, В.Лазарев, М.Михальченко, Т.Рогова, Т.Шамова та інші).

Моральне виховання з перших років життя дитини спрямоване на формування її моральної позиції, ціннісних орієнтирів, інтересів і потреб. Адже на цьому етапі закладаються основи морального розвитку особистості, розвиваються уявлення, почуття, звички, які спрямовують подальше її вдосконалення. Особливо значні зміни відбуваються у мотиваційній сфері дитини-дошкільника, що виявляються у розвитку моральних мотивів поведінки, а на етапі старшого дошкільного віку вони набувають супідрядності — підпорядкованості певній вищій меті. Тому неувага до морального виховання в дошкільному віці не може бути компенсована у подальші роки.

Дошкільне дитинство є початковим періодом становлення особистості, коли формуються основи характеру, ставлення до навколишнього світу, людей, до себе, засвоюються моральні норми поведінки, важливі для особистісного розвитку якості психіки. Однією з перших моральних потреб є потреба у спілкуванні. Задовольняється вона у процесі взаємодії з дорослими, які добирають педагогічно доцільні зміст і засоби спілкування. У ньому дитина здобуває перший досвід моральної поведінки. Це аж ніяк не означає, що дорослий формує її за власним задумом чи зразком. Дитина розвивається лише тоді, коли сама активно діє. Мистецтво вихователя виявляється у пробудженні і спрямуванні її активності на самовиховання.

Процес морального формування особистості відбувається нерівномірно. У кожний період дошкільної пори дитина виходить на якісно нові рівні морального розвитку.

У молодшому дошкільному віці виникають перші уявлення про

те, що добре, а що погано. Це відбувається у процесі формування нового типу стосунків між дитиною і дорослим. Розвиток самостійності дитини у цей час супроводжується потребою співучасті в житті дорослих, спільній діяльності з ними. Прагнення до позитивної оцінки, підтримки і схвалення своїх дій сприяє організації процесу засвоєння дитиною моральних норм.

Важливе значення для засвоєння моральних норм має така особливість дітей, як прагнення до контакту з однолітками, яке можна задовольнити лише за умови дотримання моральних вимог і правил, орієнтації на можливість бути зрозумілим у колективі. Іноді грубий учинок чи конфлікт може бути спричинений незнанням того, як слід поводитися у конкретній ситуації, чого уникати. Досвід негативної поведінки дитини може призвести до замкнутості, відчуження та інших небажаних наслідків. Більшість «важких» дітей у період дошкільного і молодшого шкільного віку відчувають дефіцит уваги, непорозуміння у спілкуванні з однолітками і тому часто конфліктують з педагогами, батьками, товаришами.

Виховання моральної поведінки означає забезпечення єдності мотивів і дій особистості. Моральні мотиви спонукають до певної дії, надають поведінці особистісного змісту. У дошкільному віці починається формування ієрархії (підпорядкування) мотивів поведінки, які є свідченням моральної вихованості. Адже один і той самий учинок може бути зумовлений різними мотивами і свідчити про різні рівні засвоєння певних норм. Наприклад, одна дитина допомагає однолітку, сподіваючись на його вдячність і підтримку в майбутньому; інша — щоб її добрий учинок помітив і відзначив педагог; третя — тому що у складному становищі опинився її друг; четверта — керуючись почуттям співпереживання.

Результатом морального виховання є соціальна компетентність дитини - відкритість до світу людей як потреба особистості, навички соціальної поведінки, готовність до сприймання соціальної інформації, бажання пізнавати людей, робити добрі вчинки.

Отже, бути особистістю - означає поєднувати в собі активного діяча та неповторну індивідуальність, дорожити своєю

самостійністю, відстоювати власну гідність, визнавати чесноти інших людей, збалансовувати свої почуття з почуттями іншої людини, вміння конструктивно й продуктивно діяти, мати свій стрижень, характеризуватися реалістичною Я-концепцією. Батькам та педагогам належить навчити дитину докладати зусиль для її особистісного становлення, допомагати в критичних ситуаціях, підтримувати в ситуаціях неуспіху, опиратися негативним впливам. Вектор віддачі зростаючої особистості, ступінь її внеску у своє життя, власні зусилля у досягненні мети визначають міру моральної цінності її буття.

Список використаних джерел

1. Головська І.В. Моральне виховання молодших школярів у процесі взаємодії загальноосвітніх, позашкільних навчальних закладів і сім'ї : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07. Вінниця, 2012. 262 с.
2. Князева Н.И. Взаимодействие учреждений дополнительного образования с семьей в нравственном воспитании детей дошкольного возраста : дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.05. Москва, 2002. 356 с.
3. Линчук Е.Н. Формирование нравственной личности. Киев :О-во «Знание», 1986. 48 с.
4. Про освіту : Закон України від 5 вересня 2017 р. № 2145-VIII / Верховна Рада України. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2145-19> (дата звернення: 28.04.2020).
5. Рябошапка О. В. Психолого-педагогічні передумови здійснення морального виховання старших дошкільників. *Perspektywy rozwoju organizacji w świetle paradygmatów zarządzania i finansów*. Познань, 2017. Вип. 13. С. 185–190.

Семчук Богдан
викладач кафедри дошкільної освіти,
Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ДО ЗАСТОСУВАННЯ МЕДІАІНФОРМАЦІЇ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Входження України у світовий освітній простір супроводжується суттєвими змінами в педагогічній теорії й освітній практиці. Головним аспектом в освітньому процесі закладів освіти є усунення обмежень у професійній діяльності [1].

Вагомим показником підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти застосовуючи медіаінформацію в професійній діяльності є педагогічні умови, які забезпечують безперервність, ефективність та надійність означеного процесу.

Створення даних педагогічних умов у ЗВО дасть кожному студентові змогу сформувати власну особистісну модель на шляху до вдосконалення професійної майстерності. Вони становлять собою конкретний набір вимог до освітнього процесу, які сприяють більш якісному засвоєнню матеріалів, базуються на дидактичних принципах і є обов'язковими складниками моделювання неподільного педагогічного процесу, який спрямований на опанування студентами навчальною та науковою медіаінформацією з конкретної дисципліни[1].

Педагогічні умови – це взаємопов'язані між собою елементи цілісної системи, що об'єктивно склалися чи суб'єктивно створені, які сприяють досягненню поставленої педагогічної мети та завдань [2].

Метою статті є визначення педагогічних умов підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до застосування медіаінформації у професійній діяльності.

Схарактеризуємо першу педагогічну умову – медіаспрямованість професійної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти.

Професійна спрямованість розуміється, насамперед, як сукупність мотиваційних утворень, пов'язаних із професійною діяльністю людини і таких, що зумовлюють вибір професії та прагнення працювати за обраним фахом. На думку Л. Подоляк і В. Юрченко, професійна спрямованість особистості передбачає розуміння та внутрішнє прийняття нею цілей і завдань професійної діяльності, а також співзвучних із нею інтересів, настанов, переконань і поглядів

Медіаспрямованість професійної діяльності майбутніх вихователів з одного боку, зорієнтована на сучасний стан дошкільної освіти, а з іншого, – на перспективи майбутнього розвитку педагогічної науки в інформаційному суспільстві. Система фахової підготовки майбутніх вихователів включає в себе сучасні досягнення та оновлення соціально-педагогічного контексту. Це є основою визначення змісту професійної підготовки у процесі формування суб'єктності майбутнього фахівця дошкільної освіти, який спрямований на активний пошук можливостей використання медіаінформації, моделювання своєї майбутньої педагогічної діяльності у ЗДО, уміння адаптуватися до потреб і вимог інформаційного суспільства.

Схарактеризуємо другу педагогічну умову – формування позитивної мотивації у майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти щодо застосування медіаінформації в процесі вивчення навчальної дисципліни «Інтернетика та прикладні технології в освіті». Позитивна мотивація забезпечується системним баченням вирішення дидактичних проблем засобами медіатехнологій у фаховому навчанні. Моделюється реальна педагогічна діяльність майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в умовах застосування медіаінформації. Вона проявляється не лише у створенні навчальних сценаріїв, а й у їх реалізації засобами медіатехнологій. Реальність умов підготовки до професійної

діяльності майбутніх вихователів полягає у тому, що вони мають можливість під час навчання у ЗВО створювати власні педагогічні сценарії та реалізовувати їх не тільки під час навчальних занять, а й під час педагогічної практики. Відбувається вмотивована професійна інтеграція предметних знань у системну цілісність знань, котра здатна забезпечити практичну професійну діяльність при цьому застосовуючи медіаінформацію.

Схарактеризуємо третю педагогічну умову – інтеграція медіаінформації в освітній процес підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти.

Забезпечення інтеграції медіаінформації в освітній процес підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти може реалізовуватися у двох аспектах: викладання окремих навчальних дисциплін із професійної освіти та на основі інтеграції в їх зміст медіатехнологічних понять, наукової термінології, застосування спільних форм, методів навчання, контролю, корекції, що спрямовані на об'єднання знань та формування їх цілісності в свідомості майбутніх вихователів. З другого аспекту, інтеграції властива диференціація викладання різних предметів, що поєднуються із інтегративними процесами, синтезом наукових знань, комплексністю, перенесенням методів та прийомів з однієї галузі в іншу, тобто міжпредметністю. Саме інтегративний підхід передбачає цілеспрямоване використання міжпредметних навчально-пізнавальних або компетентнісно зорієнтованих завдань як особливого виду міжпредметних зв'язків – міжпредметної координації. Такий підхід дає змогу створити освітній простір, своєрідну віртуальну навчальну міждисциплінарну лабораторію, у якій студенти отримують можливість багаторазово використовувати знання із кожної дисципліни в нових умовах, за межами самої дисципліни, розвивати вміння використовувати знання у професійній діяльності.

Отже, використання медіаінформації зорієнтовано на індивідуалізацію навчання у межах єдиного освітнього процесу. При застосуванні медіаінформації кожен студент опановує активну,

зорієнтовану конкретно на нього діяльність. При цьому пробуджується мисленнєвий процес, більш повно реалізуються пізнавальні потреби, стимулюється творча активність, студенти отримують можливість обирати оптимальний темп навчання, контролювати і коригувати вивчення матеріалу, причому результати роботи не віддалені, їх видно безпосередньо на занятті.

Список використаних джерел

1. Гора Н. В. *Педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх товарознавців* / Н. В. Гора // Молодий вчений. – 2018. – № 6 (1). – С. 134–137.

2. Духаніна Н.М. Педагогічні умови застосування медіаосвітніх технологій у підготовці магістрів комп'ютерних наук / Н. М. Духаніна. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04. – теорія і методика професійної освіти. Інститут вищої освіти НАПН України. – Київ, 2011. – 267 с.

Семчук Світлана
доктор педагогічних наук,
професор кафедри дошкільної освіти,
Уманський державний педагогічний
університету імені Павла Тичини

ЦИФРОВА ПЕДАГОГІКА У ДОШКІЛЬНІЙ ТА СПЕЦІАЛЬНІЙ ОСВІТІ - НОВА ГАЛУЗЬ ПЕДАГОГІЧНОЇ НАУКИ

Сьогодні технології відкритої освіти стрімко поширюються, набуваючи нових кількісних і якісних характеристик, а відкрита освіта, як багатогранне і багатопланове явище, стає предметом дослідження різних наук. Перехід до відкритої освіти – це ефективна спроба забезпечити процес поновлення інтелектуального та професійного досвіду особистості упродовж усього життя, можливість подолати спрямованість традиційних освітніх систем на зайву перевантаженість змісту освіти інформаційним і фактологічним

матеріалом, далеко не завжди пов'язаним з дійсними запитами і потребами особистості [3].

Особливого значення набуває удосконалення педагогічної майстерності педагогів у всіх ланках системи неперервної освіти щодо застосування ІКТ та реалізації концепції відкритої освіти з метою підвищення якості навчання, надання йому властивостей демократичності, відкритості, індивідуалізації, творчості, що створює ареал атрактивності (привабливості) в очах студентів, педагогів, мотивує усіх до пізнавально-навчальної діяльності. Саме з цифровою педагогікою пов'язані сподівання вчених про створення концепцій технологічного компоненту освітнього процесу, формулювання теоретико-методологічних принципів відкритої освіти [3].

Якісно покращити ситуацію, на наше переконання, може теоретико-методологічне обґрунтування нової галузі педагогічного знання – **цифрової педагогіки у дошкільній та спеціальній освіті**, що інтегрує -біо і -техно й роз'яснює, яким чином організувати освітній процес за умов його протікання у реально-віртуальному просторі.

Метою статті є дослідження навчально-пізнавальних дій, що відбуваються в результаті взаємодії суб'єктів освітнього процесу з цифровими технологіями.

У вітчизняній педагогічній думці вперше проблеми гуманітаризації освіти і гуманізації навчального процесу на основі широкого використання ІКТ були поставлені М. І. Жалдаком [2]. Учений справедливо наголошує, на тому, що, проблеми інформатизації освітнього процесу – складні і перш за все, педагогічні проблеми», а їх розв'язання, на думку вченого, «вимагає розробки нових комп'ютерно-орієнтованих методичних систем навчання всіх без винятку предметів – нового змісту навчання, нових засобів, організаційних форм і методів навчання, підготовки, супроводу, аналізу, коригування освітнього процесу, управління освітнім процесом, що розрахований на значний ухил на самостійну, дослідницьку, творчу, навчальну діяльність студентів і педагогів. І разом з тим на педагогічно виважене використання поряд з

традиційними, нових комп'ютерно-орієнтованих технологій навчання, активізацію пізнавальної діяльності студентів і педагогів, і на значну інтенсифікацію спілкування студентів і педагогів, всього освітнього процесу...» [1].

У широкому сенсі, цифрова педагогіка дошкільної та спеціальної освіти – це наука про закономірності передачі та сприймання освітнього досвіду, що відбувається у фізичній і віртуальній реальностях на основі використання цифрових технологій у дошкільній та спеціальній освіті.

Завданням цифрової педагогіки є створення концепції технологічного компоненту освітнього процесу, що визначають шляхи використання ІКТ з метою підвищення якості навчання, надання йому властивостей демократичності, відкритості, індивідуалізації, творчості, мотивуватиме студентів до пізнавально-навчальної діяльності. До суттєвих завдань цифрової педагогіки належить збагачення сучасного Інтернет-простору шляхом перенесення педагогічної культурної спадщини до мережі, і забезпечення доступу до неї не тільки для академічних користувачів (науковців, педагогів, студентів), також і широкої громадськості.

Прикладами практичного застосування цифрової педагогіки може бути аналіз педагогічних явищ, що мають місце при використанні сучасних технологій (Power Point, соціальні медіа, мережі, блоги, сайти тощо) для навчання студентів.

Компетентні педагоги за допомогою ІКТ реалізують низку важливих навчально-дидактичних та організаційно-творчих функцій: розширення каналів передачі та сприймання інформації; стимулювання і розвиток когнітивних процесів; забезпечення демократизації, відкритості, індивідуалізації, інтерактивності, гнучкості та доступності навчання, творчої самореалізації, та саморозвитку особистості.

Майстерне застосування цифрових технологій розширює операційні можливості педагогічної реальності, поглиблює її віртуальні характеристики, що передбачають: одухотворення категорій, явищ, персонажів і спілкування з ними; переміщення

вздовж осі часу і уявне перебування у віддалених у минуле епохах, спілкування з людьми, що жили в різні історичні періоди; переміщення у просторі та уявне перебування в географічно віддалених місцях; перенесення в паралельні реальності (книжкову, телевізійну Інтернетну); безпечне експериментування з поняттями, явищами, довільний вибір вчинків, дій, що не призводять, як у реальному житті, до невиправних наслідків; корекція подій, що відбулися; повторний перебіг подій з метою зміни їх наслідків: творча розбудова навчально-пізнавальної реальності від локального до глобального рівня [3].

Отже, всі учасники освітнього процесу мають добре розуміти умовність віртуального простору, що створюється реальними діями й технологіями. Для творення ефективної педагогічної реальності доцільно застосовувати цифрові технології, що передбачає здійснення педагогом і студентами реальних дій для уявного переміщення у створюваний віртуальний простір й виконання в ньому тих видів діяльності, що малодоступні або неможливі для традиційного навчального середовища. Педагогічна реальність, що поєднує матеріальне й віртуальне середовище, створює умови для духовно-креативного розвитку педагогів й студентів [3].

Список використаних джерел

1. Жалдак М. І. Гуманітарний потенціал інформатизації навчального процесу // Проблеми інформатизації освіти. Зб. наукових праць. - К.: МО України, УДПУ імені М. П. Драгоманова, 1994. – С. 3– 20.
2. Жалдак М. І. Проблеми інформатизації навчального процесу в середніх і вищих навчальних закладах / М.І. Жалдак // Комп'ютер в школі та сім'ї. – № 3 – 2013 – С. 8–15.
3. Биков В. Ю. Цифрова гуманістична педагогіка відкритої освіти / В. Ю. Биков, М. Лещенко // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти : зб. наук. пр. / ред. О. Г. Романовський. – Харків : НТУ «ХП», 2016. – Вип. 45 (49). – С. 16 –21.

Сергєєва Зоя,
*старший викладач кафедри дошкільної
педагогіки психології та фахових методик,
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія*

ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ДО СТВОРЕННЯ МОВНОГО СЕРЕДОВИЩА

Становлення особистості, як тлумачить сучасне розуміння мовної освіти, можливе за умови рівноправного функціонування мов, володіння ними на рівні з носіями, глибоке знання історії, культури, менталітету кожної національної спільноти. У зв'язку з цим актуальною є проблема підготовки нової генерації педагогічних фахівців, що визначаються сформованим рівнем мовної культури. водночас володіють культурою української мови.

Особливої уваги формуванню мовної культури педагога дошкільної освіти у дослідженнях надають А. Богущ, Л.Зданевич, К. Крутій, Н. Лисенко, О.Сас, М.Пентилюк, Н. Якса та інші. На основі систематизації результатів досліджень зазначається, що однією з умов підвищення професіоналізму є сформований рівень мовної культури педагога. Серед професійних умінь до основних компонентів мовної культури є оволодіння мовою, сформованість комунікативних умінь, здатність аналізувати мовні явища.

За результатами окремих досліджень серед майбутніх вихователів дітей дошкільного віку, виявлено недосконалість у професійно-педагогічному спілкуванні щодо недостатніх проявів ініціативи, творчості, незалежності думок, недостатній рівень уміння встановлювати взаємовідносини між дітьми, не вміння аналізувати і оцінювати взаємодії з іншими суб'єктами в освітньому просторі, недостатнє врахування впливу мовних чинників [5]. Вважаємо, що серед причин виокремлюються: недостатнє практичне володіння українською мовою; недостатність знань з культури мовлення; не дотримання норм українського мовленнєвого етикету; відсутність практичних умінь і навичок спілкування в різних життєвих ситуаціях.

На основі аналізу лінгводидактичних показників констатуємо, що професійні мовленнєві уміння, якими повинен володіти вихователь дітей дошкільного віку, складають уміння, спрямовані на вираження здатності володіння усіма компонентами літературної мови як засобом впливу на дітей.

Зазначаємо, що сьогодення ситуація в соціумі створює умови для зниження рівня мовної культури, як дорослих, так і дітей, при недостатньому усвідомленні відповідальності за сказане слово. В аспекті цієї проблеми ми говоримо про культуру спілкування як одного з важливих педагогічних факторів, що свідчить про вихованість майбутніх педагогів-вихователів, а відповідно і про їх потенційні професійні можливості. Знаючи психологічні особливості дошкільників щодо наслідування поведінки оточуючих, акцентуємо на важливості спостереження дошкільниками високої мовної культури дорослих, тобто створення позитивного мовного середовища.

У процесі підготовки вихователя дітей дошкільного віку до створення сприятливого мовного середовища, ми керуємося твердженням К.Крутій, котра розглядає це середовище як багатокomпонентну систему, яка включає педагога, як важливого елемента мовленнєвого освітнього простору, як засобу встановлення взаємозв'язку діалогічної мовної культури та особистості [2]. Підтримуємо думку М.Пентиліук, що кожен педагог дошкільної освіти має дотримуватися при створенні мовного середовища в освітньому просторі певних вимог до культури мовлення, котрі узагальнені : змістовність, правильність і чистота, точність, логічність і послідовність, багатство, доречність, виразність і образність [3] До компонентів словесної майстерності педагога ми відносимо також мовленнєвий етикет. За визначенням М.Стельмаховича український мовленнєвий етикет – це національний кодекс словесної добропристойності, правила ввічливості. Основна вимога мовленнєвого етикету – ввічливість, статечність, уважність і чемність співрозмовника [4].

Формування основ мовної культурної взаємодії і створення мовного благоприємного мовного середовища вимагає підготовки комплексу програм, які передбачають інтеграцію усіх дисциплін і виховних засобів у закладі вищої освіти, тісну взаємодію педагогічної теорії і практики з урахуванням мовних засобів. До такого комплексу, на наш погляд, мають включатися дисципліни соціально-гуманітарного і професійного напрямів.

Все це визначило створення комплексу нових програм лінгводидактичного циклу: "Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільному закладі", "Методика ознайомлення дітей з довкіллям у дошкільному закладі", "Основи культури та техніки мовлення, виразне читання", "Психотренінг комунікативності".

Інтеграція зазначених дисциплін забезпечить досконале володіння теоретичними положеннями методики розвитку рідної мови, набуття практичних умінь та навичок творчого їх застосування, безпосередньо формування культури мовлення.

Вивчення дисциплін лінгводидактичного циклу озброює студентів знаннями суті процесу спілкування, його закономірностей та особливостей організації, допомагає знайти способи, та прийоми спілкування з дорослими та дітьми дошкільного віку, учить керувати своїми діями, почуттями, використовувати засоби та індивідуальні прийоми спілкування.

Таким чином, констатуємо той факт, що з метою дотримання вимог до професійної підготовки фахівців в галузі дошкільної освіти пропонувані навчальні дисципліни здійснюють підготовку студентів до педагогічної діяльності, формують мовленнєві уміння, навички спілкування необхідні для висококваліфікованого фахівця, готового до створення позитивного мовного середовища

Список використаних джерел

1. Богуш А. Методика навчання дітей української мови в дошкільних навчальних закладах. Підручник 2-ге видання, доповнене і перероблене. К.: Видавничий Дім «Слово», 2008. –440 с.

2. Крутий К.Л. Створення мовного середовища : теоретичні засади і практична реалізація. Запоріжжя: ТОВ „ЛПС.Лтд”, 2001. 164 с.
3. Пентилюк М.І. Культура мови і стилістика.К.: Вежа, 1994. 240с.
4. Стельмахович М. Український мовленнєвий етикет. // Дивослово. – 1998. – №3. – С. 34-36.
5. Якса Н.В. Підготовка майбутніх учителів до полікультурної взаємодії із суб'єктами освітнього простору // Педагогічний процес: теорія і практика. – 2006, №1. – С. 198-206.

Скрипник Н.І.

*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри дошкільної освіти
Уманський державний педагогічний
університету імені Павла Тичини*

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОГО СУПРОВОДУ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Успішність реалізації реформ, закладених державою в освіті, залежить від готовності педагога до якісного забезпечення розвиваючого середовища та вибору методів організації освітнього процесу, способів взаємодії із суб'єктами цього процесу. Тому, вочевидь, сучасний фахівець освітніх закладів повинен бути готовий до проектування і організації освітнього процесу нового типу. Діяльність педагога ускладнюється різноманітністю моделей і програм розвитку і виховання дітей. Це доповнюється відсутністю у багатьох педагогічних працівників досвіду побудови належного педагогічного процесу і особистісно-орієнтованої взаємодії з його суб'єктами, а тим паче, з інноваційними підходами, як того вимагає сучасність. Придбати такий досвід і зорієнтуватися у різноманітній інформації, як правило, допомагає правильно побудована методична підтримка кожного спеціаліста. Такі проблеми вимагають

удосконалення системи науково-методичного супроводу педагогів дошкільної освіти, який би забезпечив оволодіння ними сучасною теорією та інноваційною практикою організації освітнього процесу.

Низка вітчизняних і зарубіжних досліджень присвячено проблемам розвитку методичної діяльності (В. Дивак, Т. Гущина та інші), розроблено структурні моделі методичної компетентності та їх роль (О. Бігіч, Н. Гавриш, Т. Гущина, О. Зубков, О. Лебедева, Т. Пономаренко та інші), визначено зміст і форми інновацій в організації методичної роботи (К. Белая, К. Крутій, Л. Поздняк та інші), розкрито і проаналізовано ефективність практичного досвіду організації методичної служби у закладах дошкільної освіти (Г. Васильєва, Г. Григоренко, О. Лінник, Н. Савінова, Л. Швайка та ін.). Однак, у цих роботах не враховано можливість організації методичної діяльності з позиції теорії і практики супроводу вихователя в умовах передшкільної освіти. Разом з тим, на думку С. Мітіної, В. Новіцької, П. Третьякова та ін., саме супровід вихователя може бути найбільш ефективним способом збагачення професійної компетентності педагога в ситуації реформації освітньої діяльності [6; 7].

Щоб зрозуміти тенденцію становлення ефективної методичної роботи необхідно з'ясувати цілі, зміст і сформовані способи її організації. Аналіз історичних джерел допоміг з'ясувати, що особливу увагу питанням організації методичної діяльності в освітніх установах стали приділяти з другої половини ХІХ століття. У цей період тільки починає складатися суспільне дошкільне виховання. Великий внесок у розвиток методичної роботи в дитячому садку внесла Луїза Карлівна Шлегер. Вона вперше заговорила про необхідність проводити в дитячому садку аналіз педагогічної діяльності установи з метою раціонального і ефективного планування подальшої роботи. Крім цього, Л.К. Шлегер брала участь в розвитку інспекторсько-методичної служби. Вона готувала перших інспекторів з дошкільного виховання, які займалася «організацією нової дошкільної справи», надавали вихователям допомогу в оволодінні новим змістом і методами дошкільного виховання [3, с.14]. Тобто,

саме у цей час зароджувалися перші ознаки методичного супроводу педагогів у їх освітній діяльності.

А вже на початку XXI ст. методичній службі відводиться особлива суттєва роль в осмисленні інноваційних ідей, у стимулюванні активного новаторського пошуку та вдосконаленні педагогічної майстерності. Основною функцією методичної служби є організація і супровід підвищення кваліфікації, професійного рівня педагогічних працівників дошкільної освіти, розвиток їхньої творчої ініціативи, підтримання прогресивних ідей, упровадження інноваційних освітніх технологій [5].

З метою вдосконалення методичної служби, стимулювання цілеспрямованого безперервного підвищення рівня професійної компетентності педагогічних працівників закладів дошкільної освіти, у 2018 р. вийшов наказ Міністерства освіти і науки України № 372 Про затвердження Примірного положення про методичний кабінет закладу дошкільної освіти [4]. Робота методичного кабінету як центру методичної служби в закладах дошкільної освіти організовується згідно з вимогами Законів України [«Про освіту»](#) та [«Про дошкільну освіту»](#). Положенням визначається основне завдання методичного центру закладу - допомогти педагогічним працівникам закладу дошкільної освіти забезпечити цілісний розвиток дитини, її фізичних, інтелектуальних і творчих здібностей шляхом виховання, навчання, соціалізації та формування необхідних життєвих навичок.

З огляду на основне завдання, важливо визначити основні концептуальні засади методичного супроводу. Зокрема: підходи, принципи, завдання, методи і таке інше, які б відображали тенденцію взаємодії вихователя-методиста і педагогів сучасного закладу. Адже, науково обґрунтовані концептуальні засади методичної роботи забезпечать системний, послідовний і цілеспрямований супровід, який спонукатиме педагогічний колектив до оволодіння новими знаннями для успішної реалізації педагогічних завдань в умовах реформування переддошкільної освіти.

Водночас, маємо констатувати, що наукове підґрунтя методичної роботи, не варто сприймати як своєрідний рецепт для

розв'язання всіх професійних завдань, тому що, лише творчий і мудрий супровід професіонала-методиста, може забезпечити високопрофесійний рівень управління освітнім процесом у закладах освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Данилова Г.С. Методичні служби України: проблеми управління, професійна підготовка: Навч.-метод. посібник / Г.С. Данилова. – Київ: ІЗМН.
2. Закон України «Про дошкільну освіту»: №49. Дата оновлення: 18.03.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14>.
3. Новіцька В. (2007) Методическое сопровождение воспитателя в условиях современного дошкольного образовательного учреждения: диссертация... канд. пед. наук: 13.00.07. Москва: РГБ.
4. Положення про методичний кабінет (2018) Режим доступу: <https://osvita.ua/legislation/doshkilna-osvita/60597/>
5. Скрипник Н. І Проблеми підготовки майбутнього організатора дошкільної освіти до методичної діяльності в закладах дошкільної освіти. Інноваційна діяльність сучасного вихователя в інформаційному просторі: збірник науково-методичних праць. Умань: ВПЦ Візаві (2019), 102-106.
6. Третьяков П.И., Митин С.Н., Бояринцева Н.Н. (2003) Адаптивное управление педагогическими системами: Учебное пособие. Москва: Академия.
7. Швайка Л.А. (2017) Методична робота в ДНЗ. Харків: Вид. група «Основа».

*Трофаїла Наталія,
к. пед. н., доцент кафедри психології
та педагогіки розвитку дитини
Уманський державного педагогічний
університет імені Павла Тичини*

ПРОФЕСІЙНЕ СПІЛКУВАННЯ ЯК КОМПОНЕНТ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ

У сучасному інформаційному світі надзвичайно важливого значення набуває професійне спілкування, яке виступає в ролі як взаємодії, так і обміну інформацією між людьми у професійній, діловій та науковій сфері суспільної діяльності.

Спілкування охоплює всю багатогранність духовних і матеріальних форм життєдіяльності людини і є її суттєвою потребою, формою людської взаємодії, через яку індивіди фізично й духовно впливають один на одного, формують уявлення про світ, приходять до взаєморозуміння, оскільки воно передбачає обмін думками й почуттями з іншими людьми, а також звернення людини до самої себе: власної душі, спогадів, сумління, мрій.

Культура професійного спілкування інтенсивно вивчається в системі психолого-педагогічних наук (О. Барабанщиков, Є. Бондаревська, Т. Вільчинська, С. Кульневич, С. Міщенко, С. Муцинов, В. Семиченко, В. Серіков, А. Щербаков).

Нове ставлення до праці як творчого процесу визначає новий підхід системи освіти до майбутніх фахівців. Професіоналізм, як риса особистості, гуманістичне мислення та поведінка, універсальні культурні норми – це найбільш узагальнені вимоги до сучасного фахівця дошкільної освіти.

Сучасні науковці розглядають спілкування як різновид діяльності. У дослідженнях і вітчизняних, і зарубіжних учених найбільш детально описано ділове, професійне, зокрема педагогічне, спілкування. Спрямованість цих досліджень практична, яка має на меті досягти ефективності в професійній діяльності [1].

У спілкуванні людина виявляє якості, здібності, знання й уміння, розвиває й формує, засвоює суспільний досвід, норми, цінності, знання, способи діяльності, формуючись при цьому як особистість і суб'єкт діяльності. У цьому розумінні спілкування є найважливішим чинником розвитку особистості [1].

А. Макаренко так писав про мудру владу педагога в спілкуванні: «Мистецтво і майстерність виховання полягають у тому, щоб уміти бачити себе в образі вихованця, в тій істоті, що мислить, відчуває, переживає, істоті, яку ми творимо з маленької дитини» [2, с. 120].

І. Зязюн, розглядаючи проблему педагогічного спілкування, розробив та конкретизував стилі і функції педагогічного спілкування, знання яких допомагає педагогу, організувати спілкування з дітьми [3, с. 112].

Культура професійного спілкування для майбутніх вихователів є складовою їх професійної діяльності, та без володіння якою неможливе якісне виконання професійної діяльності; не можна вирішити конкретну проблему або реалізувати певну бажану ціль. У науковій літературі зазначено, що спілкування сприяє створенню умов для розвитку мотивації тих, хто займається професійною діяльністю, надає їй творчого характеру, розвиває особистості суб'єктів спілкування, попереджує виникнення конфліктів і психологічних бар'єрів.

Провівши системний аналіз психолого-педагогічних, філософських, довідникових джерел з української мови, можна констатувати, що науковці по-різному підходять до розуміння поняття «спілкування».

Так, наприклад, у психолого-педагогічній літературі подається декілька визначень стосовно поняття «спілкування»:

➤ по-перше спілкування трактується як особливий вид діяльності, який відбувається за допомогою мови або сленгу, міміки, пози, рухів тіла, жестів, зображення, символів, звукових сигналів, умовних позначень (В. Давидов, Д. Ельконін);

➤ по-друге, це найважливіше середовище духовного, суспільного й особистісного прояву людини, становить живий безперервний процес взаємодії людей, людини із собою та світом, у цьому розумінні є чинником розвитку особистості (Н. Волкова);

➤ по-третє, як комунікативна взаємодія, спрямована на встановлення сприятливого психологічного клімату, психологічну оптимізацію діяльності та стосунків (В. Кан-Калик, І. Кон, К. Роджерс);

➤ по-четверте, це самостійна та специфічна форма активності особистості є необхідною умовою об'єднання людей для будь-якої спільної діяльності. Його мета – взаємини з іншими людьми, досягнення певного взаєморозуміння, вирішення ділової справи (А. Мудрик);

➤ по-п'яте, як комунікативний процес, у якому беруть участь не менше двох суб'єктів: той, хто говорить (адресант), та той, хто слухає (адресат). Спілкування не може відбутися, якщо ті, хто беруть у ньому участь, не знають мови. При спілкуванні виникає висловлення – результат інформації адресанта з приводу предмета для адресата (Ф. Хміль).

Вихователь постійно стикається з різноманітними питаннями міжособистісного спілкування. Відсутність культури в цьому або її низький рівень нерідко призводять до виникнення конфліктних ситуацій, напруженості у взаєминах між вихователем і дітьми

Отже, спілкування є необхідним компонентом будь-якої професійної діяльності, а особливо це стосується професійної діяльності вихователя. Професійне спілкування вихователя відбувається за визначеними правилами і обов'язково вимагає серйозної та цілеспрямованої підготовки, оскільки чим успішніше буде спілкування з батьками, дітьми, тим ефективніше працівник зможе вирішувати поставлені професійні цілі.

Оволодіння вихователем закладу дошкільної освіти навичками педагогічного спілкування має велике значення для поступального руху особистості і набуває первинного не лише теоретичного, а й практичного значення.

Для того, щоб контакт був справді глибоким, особистість, окрім професійних знань, знань про спілкування, певних навичок і вмінь, повинна мати ще й позитивну комунікативну установку на спілкування, причому установку не просто на встановлення контакту, а на людину як загальнолюдську цінність, тоді цей контакт стане олюдненим, і спілкування відбуватиметься на високому рівні.

Список використаних джерел

1. Культура професійного спілкування : навч.-метод. посіб. для студ. ден. та заоч. форм навчання всіх спец. гуманіт. Профілю. Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2013. 299 с.
2. Макаренко А. С. Методика виховної роботи. К., 1990. 120 с.
3. Педагогічна майстерність. К. : «Вища школа», 2004. 421 с

Шкляр Наталія,
*кандидат педагогічних наук, старший
викладач кафедри педагогіки і психології
дошкільної освіти та дитячої творчості,
НПУ ім. М.П.Драгоманова*

АКТИВНІ ФОРМИ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Зумовленість сучасних соціально-культурних умов, які характеризуються зміною парадигми дошкільної освіти (перехід від навчально-дисциплінарної до особистісно-орієнтованої моделі виховання) та орієнтацією на освітні запити дітей та батьків, передбачає створення різних типів навчальних закладів, здійснення постійного освітнього маркетингу (аналіз попиту на освітні послуги, формування позитивного іміджу ЗДО), упровадження педагогічних та організаційно-управлінських інновацій (Національна доктрина

розвитку освіти в Україні у ХХІ ст., закон України «Про дошкільну освіту»).

Аналіз психолого-педагогічних джерел, досліджень з проблем управління соціально-освітніми системами, професійної компетентності педагогів дозволяє зробити висновок про те, що проблема вивчається в таких основних напрямках: розкриття специфіки управлінської діяльності адміністрації закладу дошкільної освіти (Л. Артемова, К. Біла, А. Бондаренко, С. Васильєва, Л. Денякіна, Л. Пісоцька, Л. Покроєва, Р. Стеркіна та ін.); розробка науково-методичного забезпечення змісту дошкільної освіти (Л. Артемова, І. Бех, А. Богущ, Л. Зданевич, О. Кононко, Н. Протасова, О. Савченко та ін.).

Соціально-економічні умови розвитку держави, що ми в останній час спостерігаємо в країні, та інноваційні процеси зумовлюють необхідність випереджального розвитку освітньої галузі, модернізації управління освітою, а також принципово змінюють суть і механізми людської взаємодії, пріоритети життєвих цінностей та ідеалів, філософію і психологію освіти, роль особистості у суспільстві.

Активне навчання являє собою таку організацію та ведення освітнього процесу, який спрямований на всебічну активізацію навчально-пізнавальної діяльності за допомогою широкого, бажано комплексного, використання як педагогічних (дидактичних), так і організаційно-управлінських засобів [1, с.17].

Вибираючи метод навчання, викладач враховує час, відведений на вивчення даної теми, а також значимість навчального матеріалу для подальшої професійної або навчальної діяльності. Вирішенню даних завдань сприяє активне навчання, яке знаменує собою перехід від переважно регламентуючих, алгоритмізованих, програмованих форм і методів організації дидактичного процесу до розвиваючих, проблемних, дослідницьких, пошукових, що забезпечує народження пізнавальних мотивів та інтересів, умов для творчості в навчанні [2].

Технологія активного навчання передбачає використання активних методів навчання (метод проектів, моделювання

професійних ситуацій, рольові та ділові ігри, проведення «круглих столів» тощо), орієнтованих на особистість педагога, на його активну участь у саморозвитку, отримання якісних знань, професійних умінь, творче рішення конкретних проблем.

Метод проектів є одним із активних методів навчання. В основі методу проектів лежить розвиток пізнавальних, творчих навичок педагогів і критичного мислення, уміння самостійно конструювати свої знання, орієнтуватися в інформаційному просторі. Метод проектів заснований на ідеї взаємодії та співробітництва педагогів в ході освітнього процесу, він створює умови для розвитку у них різних необхідних якостей і як автономної, і як соціально-активної особистості, здатної взаємодіяти в навчальній групі і приймати на себе відповідальність як особисту, так і за навчальну групу.

Ділові бесіди і рольові ігри – метод імітації прийняття управлінських рішень у різних виробничих ситуаціях – відносять до активних методів навчання, так як діяльність педагога носить продуктивний, творчий, пошуковий характер. Метод моделювання конкретних ситуацій є сильним мотивуючим фактором, оскільки дозволяє обговорювати проблеми, пов'язані з майбутньою спеціальністю.

Новою формою мовних ігор є вирішення проблеми, з якою зіткнулися фірми або установи – dilemma decision. Педагоги пропонують свої конструктивні методи і способи виходу з ситуації скрутній ситуації, ототожнюючи себе з співробітниками компанії та діючи від її обличчя. Після проведення мозкового штурму і колективного вибору способу вирішення проблеми педагогам пропонується ознайомитися з шляхом вирішення даної задачі, який реально мав місце.

«Круглий стіл» – це одна з організаційних форм пізнавальної діяльності педагогів, характерною рисою «круглого столу» є поєднання тематичної дискусії з груповою консультацією. Поряд з активним обміном знаннями, у педагогів виробляються професійні вміння викладати думки, аргументувати свої міркування,

обґрунтовувати запропоновані рішення і відстоювати свої переконання [2].

Варто звернути увагу на метод кейс-стаді (case-study) – розробку Гарвардського університету, який сьогодні використовується у вищій професійній школі як педагогічна технологія. Її суть пролягає в навчанні за допомогою аналізу конкретних ситуацій, особливість – у створенні проблемної ситуації на основі фактів із реального життя, мета – розвиток компетентнісних якостей особистості. Використовуючи такі популярні кейс-стаді, як ситуації-ілюстрації, ситуації-вправи, ситуації-оцінки, ситуації проблеми, суб'єкти навчання розвивають у себе здатність до розв'язання проблем і прийняття рішень, що характерно для управлінської діяльності.

Враховуючи зазначене вище, слід зауважити, що нині актуалізується необхідністю активізації самоосвіти керівників, йдеться про безперервну освіту. Безперервність виступає в сучасному культурно-освітньому контексті як ідея, принцип навчання, якість освітнього процесу, умова становлення людини» і водночас як нова освітня парадигма, в якій акцент робиться на учінні (learning, а не teaching) [3].

Список використаних джерел

1. Белова Е. Н. Управленческая компетентность руководителя: [монографія] / Е. Н. Белова. – Красноярск, 2007. – 268 с.
2. Васильченко Л. В. Управлінська культура і компетентність керівника / Л. В. Васильченко. – Х. : Вид. група «Основа», 2007. – 176 с. (Б-ка журн. «Управління школою». Вип. 3 (51)).
3. Марчак О. О. Зміст та технологія підготовки керівника ЗДО до громадсько-спрямованого управління в закладі післядипломної педагогічної освіти [електронний ресурс] / О. О. Марчак. // Теорія та методика управління освітою. – 2010. – № 4. – С.1-10.

Наукове видання

СУЧАСНІ ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ДОШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ

Видається в авторській редакції

Підписано до друку 20.05.2020 р. Формат 60x84/16.

Папір офсетний. Ум. друк. арк. 6,74

Тираж 100 прим. Замовлення № 1297

Видавничо-поліграфічний центр «Візаві»

20300, м. Умань, вул. Тищика, 18/19

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи

ДК № 2521 від 08.06.2006.

тел. (04744) 4-64-88, 4-67-77, (067) 104-64-88

vizavi-print.jimdo.com

e-mail: vizavi008@gmail.com